

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Problematika ochrany obyvatelstva v územním plánování
měst České republiky**

Bc. Kateřina Jánišová

Diplomová práce

2020

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina Jánišová**
Osobní číslo: **E18495**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Téma práce: **Problematika ochrany obyvatelstva v územním plánování měst České republiky**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Zásady pro vypracování

Současná územně plánovací praxe, na rozdíl od minulosti, do jisté míry přehlíží problematiku ochrany obyvatelstva před vnějšími i vnitřními hrozbami. Cílem této práce je vyhodnotit územně plánovací dokumentaci vybraných měst, zhodnotit v nich obsaženou problematiku ochrany obyvatelstva a navrhnout doporučení ke změnám v této dokumentaci.

Osnova:

- Nástroje rozvoje území.
- Ochrana obyvatelstva.
- Bezpečnostní aspekty v územním plánování.
- Analýza problematiky ochrany obyvatelstva v územních plánech vybraných sídel.
- Vyhodnocení problematiky ochrany obyvatelstva v územních plánech vybraných sídel.
- Formulace závěrů a doporučení.

Ing. Zdeněk Městoš, Ph.D.
vedoucí ústavu

doc. Ing. Romana Procházková, Ph.D.
dělání

V Pardubicích dne: 5. září 2019

Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ADAMEC, V. a kol. Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. ISBN 978-80-7385-118-7.
COUCH, CH. Urban Planning: An Introduction. Macmillan International Higher Education, 2016. ISBN 9781137427588.
FIALA, M., VILÁŠEK, J. Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
FIALOVÁ, E. Územní plánování: od územně plánovacích podkladů po územní rozhodování. Praha: Informační centrum ČKAIT, 2016. ISBN 978-80-87438-83-1.
HORÁK, R. a kol. Zásady ochrany společnosti. Ostrava: Key Publishing, 2015. ISBN 978-80-7418-236-5.
ŘEHÁK, D., FOLWARCZNY, L. Východiska technického a organizačního zabezpečení ochrany obyvatelstva. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. ISBN 978-80-7385-117-0.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martin Maštálka, Ph.D.**
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání diplomové práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2020**

L.S.

doc. Ing. Romana Provozníková, Ph.D.
děkanka

Ing. Zdeněk Matěja, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu Ing. Martinu Maštálkovi, Ph.D., za jeho odbornou pomoc, zájem, připomínky a čas, který mi věnoval. Dále bych také chtěla poděkovat mé rodině za pomoc a podporu během studia.

ANOTACE

Současná územně plánovací praxe, na rozdíl od minulosti, do jisté míry přehlíží problematiku ochrany obyvatelstva před vnějšími i vnitřními hrozbami. Cílem této práce je vyhodnotit územně plánovací dokumentaci vybraných měst, zhodnotit v nich obsaženou problematiku ochrany obyvatelstva a navrhnout doporučení ke změnám v této dokumentaci.

KLÍČOVÁ SLOVA

Regionální rozvoj, územní plánování, územní plán, hrozba, ochrana obyvatelstva, civilní ochrana

TITLE

The issue of protection of the population in urban planning of cities Czech Republic

ANNOTATION

Current urban planning practice, contrary of the past, in some way overlooks the question regarding to protecting of the population against external and internal threats. The aim of this work is to evaluate the urban planning documentation in the selected cities, to review the included question of protection of the population and to suggest the recommendations leads to the changes in this documentation.

KEYWORDS

Regional development, urban planning, urban plan, threat, population protection, civil protection

OBSAH

Seznam obrázků	9
Seznam tabulek	10
Seznam zkratk	11
Úvod	12
1 Nástroje regionálního rozvoje	13
1.1 Územní plánování	16
1.1.1 Územně plánovací podklady.....	18
1.1.2 Politika územního rozvoje	19
1.1.3 Územně plánovací dokumentace	20
1.1.4 Územní rozhodnutí	21
1.1.5 Územní opatření.....	22
1.2 Strategické plánování.....	23
1.2.1 Proces strategického plánování.....	24
1.2.2 Strategické dokumenty ve veřejné správě	26
1.3 Ekonomické plánování	27
2 Ochrana obyvatelstva	29
2.1 Systém zajištění ochrany obyvatelstva v České republice.....	31
2.2 Koncepce ochrany obyvatelstva v České republice.....	31
2.3 Přehled hrozeb	32
2.3.1 Analýza hrozeb pro Českou republiku.....	34
2.4 Opatření k ochraně obyvatelstva.....	35
2.4.1 Způsob informování obyvatelstva	36
2.4.2 Ochrana obyvatelstva ukrytím	38
2.4.3 Evakuace	40
2.4.4 Nouzové přežití.....	42
2.4.5 Individuální ochrana	42
2.4.6 Ochrana obyvatelstva při povodních	43
3 Bezpečnostní aspekty v územním plánování	47
3.1 Metodika výzkumu	47

3.2	Požadavky civilní ochrany	48
3.3	Metodiky v oblasti územního plánování.....	50
4	Obec s rozšířenou působností Pardubice.....	53
4.1	Územní plán města Pardubice.....	54
4.2	Územní plán Sezemice.....	55
4.3	Územní plán města Lázně Bohdaneč	57
4.4	Územní plán obce Opatovice nad Labem	58
4.5	Územní plán obce Staré Hradiště.....	60
4.6	Územní plán obce Srch	62
4.7	Územní plán obce Živanice	63
4.8	Územní plán Rokytno	65
4.9	Územní plán obce Ráby	66
4.10	Územní plán obce Barchov	68
5	Vyhodnocení	71
	Závěr	76
	Použitá literatura	78

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Hlavní úrovně územního plánování	18
Obrázek 2: Vazby a vztahy mezi jednotlivými druhy nástrojů územního plánování.....	23
Obrázek 3: Proces strategického plánování	25
Obrázek 4: Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany.....	30
Obrázek 5: Zastoupení kategorií nebezpečí z detailnější analýzy	34
Obrázek 6: Realizace opatření ochrany obyvatelstva z časového hlediska.....	35
Obrázek 7: Znázornění procesu evakuace	41
Obrázek 8: ORP Pardubice.....	53
Obrázek 9: Poloha města Pardubice	54
Obrázek 10: Poloha města Sezemice.....	56
Obrázek 11: Poloha města Lázně Bohdaneč	57
Obrázek 12: Poloha obce Opatovice nad Labem.....	59
Obrázek 13: Poloha obce Staré Hradiště	61
Obrázek 14: Poloha obce Srch	62
Obrázek 15: Poloha obce Živanice	64
Obrázek 16: Poloha obce Rokytno	65
Obrázek 17: Poloha obce Ráby	67
Obrázek 18: Poloha obce Barchov	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Přehled hrozeb.....	33
Tabulka 2: Tvar a význam varovného signálu pro elektrické sirény.....	37
Tabulka 3: Splnění požadavků v ÚP Pardubice	55
Tabulka 4: Splnění požadavků v ÚP Sezemice	56
Tabulka 5: Splnění požadavků v ÚP Lázně Bohdaneč.....	58
Tabulka 6: Splnění požadavků v ÚP Opatovice nad Labem	60
Tabulka 7: Splnění požadavků v ÚP Staré Hradiště.....	62
Tabulka 8: Splnění požadavků v ÚP Srch	63
Tabulka 9: Splnění požadavků v ÚP Živanice	65
Tabulka 10: Splnění požadavků v ÚP Rokytno	66
Tabulka 11: Splnění požadavků v ÚP Ráby.....	68
Tabulka 12: Splnění požadavků v ÚP Barchov.....	70
Tabulka 13: Ochrana obyvatelstva v územních plánech vybraných obcí	72

SEZNAM ZKRATEK

HZS	hasičský záchranný sbor
IZS	integrovaný záchranný systém
JSVV	jednotný systém varování a vyrozumění
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MU	mimořádná událost
ORP	obec s rozšířenou působností
ÚP	územní plán

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá ochranou obyvatelstva z hlediska územního plánování. Bezpečnost je jednou ze základních potřeb společnosti. Je tedy zapotřebí, aby byla veřejná správa připravena na různé krizové situace a mimořádné události, které mohou v budoucnu nastat. Cílem této práce je vyhodnotit územně plánovací dokumentaci vybraných měst, zhodnotit v nich obsaženou problematiku ochrany obyvatelstva a navrhnout doporučení ke změnám v této dokumentaci.

Úvodní část je věnovaná nástrojům regionálního rozvoje. Mezi ně můžeme zařadit právě územní plánování, ale i strategické a ekonomické plánování. Důležité jsou především nástroje územního plánování, protože část práce je zaměřená na konkrétní územní plány vybraných měst a obcí.

Dále se již práce podrobněji věnuje ochraně obyvatelstva. Kromě základních pojmů je zde také uveden systém zajištění ochrany obyvatelstva v České republice. Především tedy kdo se ochranou obyvatelstva zabývá a jaké složky jsou k ochraně obyvatelstva zapotřebí. Klíčovým dokumentem je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, který se zabývá zlepšením systému ochrany života, zdraví a majetku občanů. Pro prevenci před mimořádnými událostmi a krizovými situacemi je důležité znát možná hrozící nebezpečí. Ty jsou rozebrána v Analýze hrozeb pro Českou republiku. K zamezení nebo snížení působení mimořádných událostí jsou popsána opatření jako je varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití.

V další části dochází k propojení dvou předchozích kapitol. Jsou zde rozebrány bezpečnostní aspekty v územním plánování. Součástí je také to, jak je řešena ochrana obyvatelstva v metodikách v oblasti územního plánování

Poslední část se zabývá konkrétními územními plány vybraných měst a obcí. Všechny vybrané územní plány spadají pod obec s rozšířenou působností Pardubice. U každého územního plánu je podrobně uvedeno, jakým způsobem řeší ochranu obyvatelstva a do jaké míry se jí věnuje. Porovnání uvedených územních plánů je řešeno podle stanovených kritérií civilní ochrany. Celkové vyhodnocení se zabývá jakou formou jsou tyto požadavky zpracovány a řešeny.

1 NÁSTROJE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

Oba základní termíny, pojem region i pojem rozvoj jsou pojmy neurčité, a proto nemají stálé a univerzální definice. Respektive existuje několik definic. Proto je především potřeba, při definování vycházet ze specifických požadavků pro potřeby použití. Slovo region má původ z latinského „regere“, v překladu vládnout nebo řídit. Odlišné pojetí může být v jednotlivých vědních disciplínách. Např. z geografického hlediska je podle Wokouna et al. (2001: str. 39) region vymezen jako *komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry*.

Obecně se regionem myslí území různého druhu, která jsou rozlišovaná podle svých charakteristik. Jedná se o specifický úsek, jehož účelem je dosažení vyšší efektivity jeho řízení. Základním dělením je rozlišení na regiony fyzické, administrativně správní a funkční. Fyzické jsou formovány územím se stejnými nebo podobnými přírodními podmínkami a jsou tvořeny přirozenými bariérami, naopak administrativně správní regiony mají pevně vymezené hranice. Za funkční region je označováno území, které v některém ohledu funguje jakožto celek. Regionalizace znamená proces vymezování regionů. Jak již bylo zmíněno, regionem může být označováno různě velké území (území střední Evropy, jeden či více krajů nebo třeba území obcí s rozšířenou působností). (Maier, 2012: str. 170)

Na regionální rozvoj můžeme nahlížet jednak praktickým nebo akademickým chápáním. Praktické chápání regionálního rozvoje je myšleno vyšší využívání a zvyšování potenciálu regionu. Tento přístup nejčastěji využívají instituce jako jsou krajské, městské a obecní úřady a soukromé společnosti. Akademické chápání regionálního rozvoje je často označováno jako regionalistika. Zde je regionální rozvoj chápán jako aplikace nauk (ekonomie, geografie, sociologie apod.). Jak z názvu vyplývá, tento přístup je typický pro akademickou sféru. Praktické pojetí využívá poznatky, které jsou vytvářeny v rámci akademického pojetí. Pro vymezení regionálního rozvoje lze použít následující definice od Sucháčka (2005). *Regionální rozvoj je obecně vymezován jako komplex procesů, které probíhají uvnitř regionu, a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných proměn regionu*. Rozvoj regionů by měl být zaměřený na jejich soudržnost a zvyšování konkurenceschopnosti. Regionální rozvoj se týká změny jak kvantitativní, tak kvalitativní. Právě tato odlišnost vylučuje zaměňování rozvoje za růst, protože růst je pouze kvantitativní změna. Ačkoliv by měl být rozvoj pozitivní, chtěný a žádoucí, jedná se zcela o subjektivní veličinu. To je dáno tím, že závisí na představách jednotlivých aktérů, ale i jejich souhrnu, tedy společnosti jako celku. Regionální rozvoj předsta-

vuje dlouhodobý proces pro udržení základních civilizačních hodnot a kvality života společnosti, při kterém dochází k využití potenciálu regionu. (Wokoun et al., 2008: str.11; Binek et al., 2011: str. 12)

Ať už se jedná o kumulaci individuálních rozhodnutí a menší projekty nebo o jeden větší projekt, vždy ovlivní životy spousty lidí. Právě proto by měl být rozvoj udržitelný. Podle zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) *udržitelný rozvoj území spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích*. Bohužel nelze jednoznačně a obecně určit, co je udržitelné a co již udržitelné není. Udržitelný rozvoj tedy závisí na těch, kterých se rozhodování týká, kteří mají na něj vliv a těch, kteří mají na něm zájem. Taktéž závisí na konkrétních podmínkách dané věci. K základním pilířům udržitelného rozvoje, mezi kterými by měla být rovnováha, patří ekologický, sociální a ekonomický pilíř. Naplňováním udržitelného rozvoje dochází ke spokojenosti občanů, dalších aktérů a k nahrazování využitých zdrojů. Na udržitelný rozvoj lze také nahlížet jako na strategický přístup k rozvoji území. V jeho rámci tak dochází k uspokojování potřeb a priorit s ohledem na dané prostředí. (Zákon č. 183/2006 Sb.; Maier, 2012: str. 9-14)

Mezi základní úrovně v regionálním rozvoji patří jednotlivé územní statistické jednotky (NUTS). Mezi aktéry regionálního rozvoje na jednotlivých úrovních patří zákonodárné složky státu, výkonné složky státu, regionální rady, orgány samosprávy, poradní a koordinační orgány, rozvojové agentury s celostátní či regionální působností, hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké a zaměstnavatelské organizace, agentury, instituce, nestátní neziskové organizace a subjekty soukromého sektoru. Významnou roli zde má Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR), kraje a obce. MMR je ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky. Do jeho působnosti spadá i regionální podpora podnikání, politika bydlení, rozvoj domovního a bytového fondu, územní plánování a stavební řád, investiční politika a cestovní ruch. V rámci politiky bydlení a regionální politiky spadá pod MMR také správa finančních prostředků a koordinace činností ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy. Dále působí jako pomoc pro samosprávné regiony, obce a jejich sdružení, napomáhá samosprávným celkům zapojovat se do evropských regionálních struktur, ve spolupráci s dotčenými orgány vypracovává návrh strategie regionálního rozvoje a návrh státních programů, zabezpečuje a kontroluje plnění státních programů regionálního rozvoje apod. Na krajské

úrovni jsou důležitou částí politiky regionálního rozvoje samosprávné orgány krajů. V samostatné působnosti zajišťují rozvoj svého kraje, zpracovávají, realizují a kontrolují plnění programu rozvoje kraje, dále např. hodnotí vnitroregionální úroveň rozvoje, spolurozhodují o alokaci veřejných prostředků, poskytují dotace a půjčky obcím a jiným právnickým osobám atd. Obce ve své samostatné působnosti spolupracují s kraji v rámci přípravy a realizace programu územního rozvoje kraje, podporuje rozvoj podnikatelských aktivit a sdružuje prostředky s okolními obcemi a dalšími právnickými osobami při zajišťování rozvojových programů společných více obcím. (Wokoun et al., 2008, str. 406-414; Kadeřábková, Mates, Wokoun, 2004: str. 159-166)

K plnění regionálního rozvoje jsou zapotřebí nástroje, které napomáhají k plnění konkrétních cílů a zásad regionální politiky. Pohledů na nástroje rozvoje území a jejich členění je mnoho. Jednou z variant jejich rozdělení může být finanční a nefinanční. Do finančních nástrojů pak dále spadají neinvestiční a investiční pobídky, kapitálové podílnictví, daňová zvýhodnění a rozpočtová zvýhodnění. Do nefinančních nástrojů, podle tohoto typu dělení, patří administrativní, institucionální a věcné a jiné nefinanční nástroje. Tento způsob klasifikace zpracovali a navrhli autoři Wokoun a Mates (2006: str. 106-107). Na ně navázal Binek et al. (2009: str. 60), který nerozlišuje základní skupinu (finanční a nefinanční nástroje), ale rovnou klasifikuje nástroje na administrativní, koncepční, institucionální, věcné, sociálně-psychologické a finanční nástroje. V základním pojetí je možné rozlišit nástroje podle směru jejich působení, a to na regulační a iniciační nástroje. S ohledem na rozsah dopadu je můžeme také dělit na univerzální a specifické. (Binek et al., 2009: str. 60)

Důležitým nástrojem regionálního rozvoje je plánování, kterým se práce dále zabývá. Plánování může být územní, strategické a ekonomické. Obecně plánování vychází ze současného stavu a snaží se odhadnout budoucí vývoj. (Šilhánková, 2007: str. 55)

Binek et al. (2011: str. 83) popisuje dva způsoby plánování rozvoje. A to strategické plánování a územní plánování. Souhrnně jsou v zahraničí označovány jako prostorové plánování. Oba typy plánování jsou důležitými nástroji při rozvoji území. Jsou si rovnocenné a důležitá je také jejich provázanost. Strategické plánování má aktivizační charakter (stanovuje směr rozvoje). Náležitosti a procesy strategického plánování nejsou zákonně upraveny a vychází z praxe. Formuluje a provazuje veškeré kategorie rozvojových aktivit. Naopak územní plánování má převážně regulační charakter (stanovuje limity využití území). Jeho náležitosti a procesy jsou závazně upraveny stavebním zákonem. A v územním plánování jde o prostorové propojení rozvojových aktivit s územním dopadem. (Binek et al. 2009: str. 83; Půček, 2009)

Spadají do tzv. koncepčních nástrojů. Koncepční dokumenty stanovují cíle, kterých se má dosáhnout v určitém časovém horizontu, ale také popisují jednotlivé kroky, které vedou k dosažení stanovených cílů. Tyto dokumenty lze dělit na strategie, programy a plány. Toto obecné dělení vychází z hlediska věcného a časového pojetí. Prvním dokumentem je strategie, která popisuje základní orientaci rozvoje území z hlediska dlouhodobého horizontu. Ze strategie dále vychází program, v němž jsou určitá opatření vedoucí k dosažení strategických cílů. Můžeme ho tedy označit za nástroj realizace strategie. Na tyto dva dokumenty dále navazuje plán, ten má naopak status krátkodobého dokumentu, ve kterém jsou již obsaženy konkrétní opatření ve formě projektů a aktivit. Obvykle se koncepční dokument skládá z analytické části, návrhové části a implementační části. Lze je vytvářet pro jednotlivé hierarchické úrovně (stát, kraj, mikroregion, obec). Pro dlouhodobě úspěšný rozvoj jsou základem právě kvalitně zpracované koncepční dokumenty. (Binek et al., 2009: str. 63)

Podle Šilhánkové (2007: str. 55) plány znázorňují postup budoucích činností a mohou být děleny na poslání, cíle, strategie, taktiky, postupy, pravidla, programy a rozpočty. Jak už bylo výše zmíněno, plánování může být územní, strategické a ekonomické. Územní plánování se zabývá územním rozvojem tak, aby bylo zajištěno optimální i funkční využití území, odstranili se nerovnosti a byl sklouben veřejný i soukromý zájem. Strategické plánování je určeno k rozvoji jakékoliv organizace. Jeho cílem jsou změny k lepšímu prostřednictvím různých kroků. Ekonomické plánování se orientuje na finanční cíl a omezení finančního rizika. (Šilhánková, 2007: str. 58)

Při používání nástrojů je důležitá vhodnost použití pro rozvoj daného území. Je to důležité jednak z hlediska možných dopadů, ale i schopnosti aktérů konkrétní nástroje využít. Podle různých specifik je zapotřebí nalézt takovou podobu daných nástrojů a jejich kombinaci, která bude vyhovující pro určité území. (Binek et al., 2009: str. 61)

1.1 Územní plánování

Územní plánování jako samostatná disciplína vzniklo v polovině devatenáctého století. V tomto období došlo ke společenským změnám a k potřebě řešení nových nároků na uspořádání sídel, které sebou tyto změny přinesly. V tomto kontextu se vyvinula z urbanismu nová disciplína územní plánování. Potřeba plánování plynula z rychlého a neefektivního rozvoje měst. Bylo zapotřebí chránit přírodu, zdroje a půdu. Územní plánování může být v širším

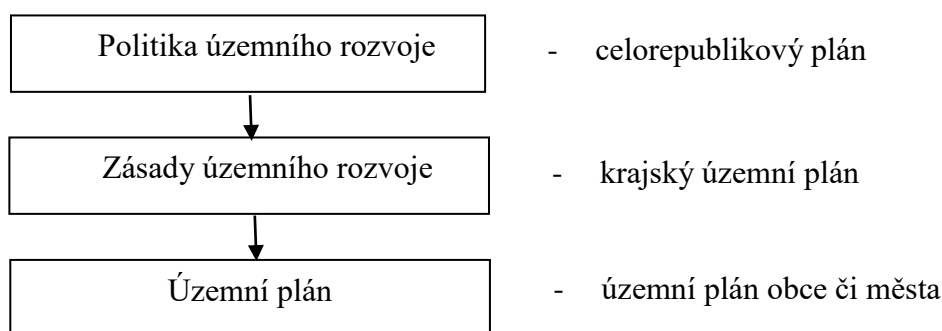
smyslu chápáno jako management změn prostředí v území. V užším smyslu se pak jedná o regulaci změn hmotného nebo fyzického prostředí a využívání území. Jednodušeji se dá územní plánování popsat jako nástroj určující atraktivitu území. (Couch, 2016: str. 1; Wokoun et al., 2008: str. 78; Fialová, 2016: str. 8)

Základní právní úprava územního plánování je regulována zákonem č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Tento zákon definuje územní plánování jako *trvalou, soustavnou a komplexní činnost orgánů územního plánování a stavebních úřadů*. Zákon stanovuje jednak cíle a úkoly územního plánování. Dále také určuje společné postupy a jeho nástroje. Hlavním cílem je vytváření předpokladů pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území. Je to složitý a často i časově náročný proces. Mezi jeho úkoly patří mnoho činností. Do těchto činností je zahrnuto např. zjišťování a posuzování stavu území, vytyčení koncepcí jeho rozvoje, prověřování a posuzování potřeb změn v území, vymezení požadavků na využívání a prostorového uspořádání území, určení podmínek pro obnovu a rozvoj sídelní struktury a pro kvalitní bydlení, snažení se o zmírnění nebezpečí ekologických a přírodních katastrof, prověřování hospodárného vynakládání prostředků z veřejných rozpočtů atd. Nejenže se územní plánování zabývá širokou oblastí činností, ale také zahrnuje různé prostorové úrovně, zapojuje se mnoho subjektů i zájmových skupin. Právě proto se jedná o komplikovaný mechanismus. Svými nástroji se také snaží koordinovat soukromé a veřejné zájmy v území, kde ke složitosti přispívá často jejich protichůdnost. (Fialová, 2016: str. 5; Zákon č. 183/2006 Sb.)

Jednodušeji jde o dohodu o pravidlech a budoucím způsobu jeho využití mezi těmi, kteří v území žijí, využívají ho nebo ho chtějí využívat. Nutno také zdůraznit, že se jedná o změny, které jsou dlouhodobé a mají značné účinky. Při rozhodování nelze tedy opomíjet především dlouhodobé důsledky. Tyto dohody probíhají na všech úrovních a je proto nutnost, aby jejich obsah a forma odpovídali míře podrobnosti dané úrovně. Prostřednictvím územního plánování se stanovují zásady organizace území a jeho funkční využití. Při plánovacích procesech je také nutné slučovat stránku sociální, ekonomickou, environmentální a fyzicko-technickou. Vždy by mělo docházet ke snaze minimalizovat nejvíce problematické jevy v rámci udržitelného rozvoje nebo jevy, které mají negativní trend z hlediska udržitelnosti. Jedná se o jevy, které jsou ovlivněny jak společností, tak ekonomikou. Proti těmto jevům je také nutná součinnost územního plánování s dalšími institucemi (např. s regionální politikou). Úspěšné plánování se projeví dalším rozvojem společnosti, atraktivním a bezpečným prostředím, hospodářským růstem atd. (Bártová, Růžička, 2008: str 26; Wokoun et al., 2008: str.79; Couch, 2016: str. 1-3)

Při užití jeho základních nástrojů dochází k plnění cílů a úkolů územního plánování. Do těchto nástrojů spadají územně plánovací podklady, politika územního rozvoje, územně plánovací dokumentace, územní rozhodnutí a územní opatření (o stavební uzávěře a o asanaci území). Jednotlivé nástroje jsou upraveny v zákoně č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Mezi sebou se liší různou mírou právní závaznosti, procedurou i způsobem spoluúčasti správních orgánů a občanů na jejich využívání. (Zákon č. 183/2006 Sb.)

Na následujícím obrázku (Obrázek 1) jsou zobrazeny tři základní úrovně územního plánování. Nejvýše umístěná je Politika územního rozvoje, na tu navazují Zásady územního rozvoje a poté územní plány (ÚP) obcí nebo měst. Kraje a obce mohou být navíc ještě upravovány Regulačním plánem. Tyto nástroje vytvářejí koncepci rozvoje území na úrovni státu, kraje a obce, která je závazná pro územní rozhodování. Jedná se tedy o rozložení činností na národní, regionální a lokální úroveň. Přičemž platí nadřízenost hierarchicky vyššího úřadu územního plánování nad hierarchicky nižším úřadem a stejně tak závaznost nástroje územního plánování s širší územní působností pro nástroj, který řeší menší území. Působnost vykonávají orgány obcí a krajů, MMR a ve zvláštních případech Ministerstvo obrany. (Wokoun et al., 2008: str. 81)

Obrázek 1: Hlavní úrovně územního plánování

Zdroj: Vlastní zpracování podle (Jarmilič, Záhumenská, 2010)

1.1.1 Územně plánovací podklady

Prvním nástrojem územního plánování jsou územně plánovací podklady. Do územně plánovacích podkladů se řadí územně analytické podklady a územní studie. Jedná se o souhrnný soubor informací o území, který není právně závazný. Slouží jako podklad jednak pro zpracování politiky územního rozvoje ČR, územně plánovací dokumentace a také pro posuzování vlivu územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj a vliv záměrů na životní prostředí. (Zákon č. 183/2006 Sb.)

Územně analytické podklady zahrnují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot, limity využití území, záměry na provedení změn v území a rozbor udržitelného rozvoje území. Vyhotovují se pro celé území České republiky (pro území kraje a pro správní území obce s rozšířenou působností). Dokumentace musí být průběžně aktualizována, a navíc také každé dva roky projde celkovou aktualizací. Veřejná dostupnost a častá aktualizace odpovídají na zvyšující se důležitost informací při plánování a rozhodování. Jsou pořizovány v přenesené působnosti úřady územního plánování, krajskými úřady, újezdními úřady pro území vojenského újezdu a MMR. Vytváření podkladů je založené na průzkumu území, údajích o území a dalších dostupných informací. Mohou vycházet i z technické mapy. Jejich součástí jsou také další výkresy, schémata, tabulky, grafy nebo kartogramy. Náležitosti těchto podkladů stanovují prováděcí právní předpisy. Jedná se o vyhlášku č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. V případě, že je potřeba prověřit či posoudit řešení některých problémů, úprav nebo rozvoje některých funkčních systémů v území, se vytváří územní studie. (Fialová, 2016: str. 14)

Územní studie může být určena buď jako podklad pro změnu či aktualizaci územně plánovací dokumentace nebo také může sloužit k upřesnění řešení navrženého v platné územně plánovací dokumentaci. Neplatí zde formální náležitosti, které jsou nutné právě při pořizování územně plánovací dokumentace. V jejím zadání pořizovatel určí obsah, rozsah, cíle a účel studie. Pořízení studie je dáno buď územně plánovací dokumentací, z vlastního nebo jiného podnětu. Pořizovatelem je úřad územního plánování nebo obecní úřad, krajský úřad, MMR nebo Ministerstvo obrany. Vždy se pořizuje v přenesené působnosti. Projednání navrženého řešení je součástí navazujících procesů. (Bártová, Růžička, 2008: str. 31)

1.1.2 Politika územního rozvoje

Politika územního rozvoje určuje priority územního plánování pro celé území republiky, ale i v přeshraničních a mezinárodních souvislostech. S ohledem na udržitelný rozvoj území stanovuje potřebu konkrétních úkolů územního plánování a strategii pro naplňování těchto úkolů. Slouží jako strategický nástroj pro koordinaci při tvorbě krajských územně plánovacích dokumentů, ale není územně plánovací dokumentací. Zahrnuje také vyhodnocení z hlediska vlivu na udržitelný rozvoj a životní prostředí. Její podobu navrhuje MMR a poté ji schvaluje vláda. MMR také zajišťuje zveřejnění dokumentu takovým způsobem, který umožňuje dálkový přístup. K její aktualizaci dochází každé 4 roky. Je závazná pro územně plánovací činnost krajů

a obcí při pořizování a vydávání územně plánovací dokumentace a při rozhodování v území. Politika územního rozvoje obsahuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území, rozvojové oblasti a rozvojové osy, specifické oblasti, plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury národního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje a další úkoly vyplývající ze zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). Aktuálně obsahuje 23 priorit územního plánování, které jsou platné pro celé území státu a vycházejí z potřeb České republiky. Zároveň jsou v souladu s požadavky na udržitelný rozvoj území, Evropské unie, Rady Evropy a dalších organizací, kterých je ČR členem. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015)

1.1.3 Územně plánovací dokumentace

Dalším nástrojem územního plánování je územně plánovací dokumentace. Obecně stanovuje požadavky na uspořádání a regulaci využití území na regionální a místní úrovni. Územně plánovací dokumentace je závazná pro všechny druhy rozhodování v území. Pro její pořízení a vydání je závazná politika územního rozvoje. Územně plánovací dokumentace zahrnuje zásady územního rozvoje kraje, ÚP obce, regulační plán. (Zákon č. 183/2006 Sb.)

Zásady územního rozvoje jsou krajské územní plány, které se pořizují povinně pro celé území kraje. Stanovují především základní požadavky na uspořádání území kraje, účelné a hospodárné využití tohoto území a plochy nebo koridory, které mají nadmístní význam. Taktéž stanovuje požadavky na využití těchto ploch a koridorů. Pomocí zásad územního rozvoje jsou cíle a úkoly územního plánování více specifičtější a vzniká strategie pro jejich realizaci. Jejich součástí je také vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Koordinují územně plánovací činnost obcí. Jsou tedy závazné jednak pro vydávání územních plánů, regulačních plánů a také pro rozhodování v území. Přípravují se pro jednotlivé kraje a pořizovatelem je krajský úřad. Návrh musí být schválen Ministerstvem pro místní rozvoj a zastupitelstvem kraje. Zastupitelstva krajů je následně vydávají formou opatření obecné povahy. Jejich náležitosti stanovuje prováděcí právní předpis vyhláška č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. (Fialová, 2016: str. 30)

Dalším druhem je územní plán, ten je nejdůležitějším nástrojem pro územní plánování obce. Jedná se o podrobný popis, jak bude území obce uspořádáno a snaží se o soulad cílů a úkolů se zásadami územního rozvoje kraje i s politikou územního rozvoje. V územním plánu jsou tedy

stanoveny zastavěná území, zastavitelné plochy, plochy přestavby, plochy pro veřejně prospěšné stavby, plochy pro veřejně prospěšná opatření a plochy pro územní rezervy. V rámci těchto ploch také stanovuje podmínky jejich použití. Vytváří se pro celé území obce nebo vojenského újezdu. Pořízení ÚP závisí na rozhodnutí zastupitelstva obce. Pořizovatel a zastupitelstvo vypracuje nejdříve návrh zadání územního plánu. Tento návrh musí být v souladu s dalšími dokumenty, což posuzuje krajský úřad. Následuje veřejné projednání a jeho vydání. Vydává ho zastupitelstvo obce, v případě vojenského újezdu ho vydává Ministerstvo obrany, formou opatření obecné povahy dle správního řádu. Obecné požadavky na využívání území a náležitosti obsahu jsou stanoveny ve vyhlášce č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. Je závazný pro pořízení a vydávání regulačního plánu a pro rozhodování v území. (Jáč, 2010: str. 133)

Posledním druhem je regulační plán, který se týká stanovených pozemků. Regulační plán určuje podrobnější podmínky pro využití pozemků, umístění a uspořádání staveb a pro vytváření příznivého životního prostředí. Vydává se z podnětu zastupitelstva kraje, obce, Ministerstva obrany nebo na žádost fyzické a právnické osoby. Podnět k jeho pořízení zahrnuje i návrh zadání, který schvaluje zastupitelstvo. Pořizovatel na žádost žadatele zajistí návrh regulačního plánu. V zastavěném území a zastavitelných plochách může buď zcela nebo částečně nahrazovat územní rozhodnutí. V takovém případě musí být uvedeno jaké územní rozhodnutí nahrazuje. Regulační plán je závazný pro rozhodování v území. Jeho pořízení může být uloženo zásadami územního rozvoje nebo územním plánem jako podmínka pro rozhodování. V případě, že se jedná o regulační plán, který je vydán krajem, tak je závazný také pro ÚP a regulační plány vydané obcemi. Jeho náležitosti jsou stanoveny v prováděcím právním předpise. Taktéž je vydáván formou opatření obecné povahy a vydává ho zastupitelstvo. Obsah je dán vyhláškou č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. (Bártová, Růžička, 2008: str. 33)

1.1.4 Územní rozhodnutí

Územní rozhodnutí je základní forma posouzení záměru a dále se dělí do pěti skupin. Územní rozhodnutí je rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení, změně využití území, změně vlivu užívání stavby na území, dělení nebo scelování pozemků nebo rozhodnutí o ochranném pásmu. Toto dělení je na základě cíle daného územního rozhodnutí. Při jeho vydávání dochází

k aplikaci cílů a úkolů územního plánování, politiky územního rozvoje, územně plánovací dokumentace a územních opatření. Ovšem tyto nástroje územního plánování se již přenášejí do konkrétních podmínek využívání jednotlivých pozemků. Vydává ho místně příslušný obecný stavební úřad v územním řízení, které je podle správního řádu nebo ve zjednodušeném územním řízení. Schvalují tak navržený záměr a stanoví podmínky pro využití a ochranu území, pro další přípravu a realizaci záměru, především pro projektovou přípravu stavby. Územní rozhodnutí může zakládat, měnit nebo rušit práva a povinnosti konkrétních osob, které jsou v něm uvedeny. Záleží však na daném druhu a jeho obsahu. Nutné je také brát ohled na zájmy vlastníků sousedních pozemků a staveb. Územní rozhodnutí může být za stanovených podmínek nahrazeno územním souhlasem, veřejnoprávní smlouvou nebo regulačním plánem. (Zákon č. 183/2006 Sb.)

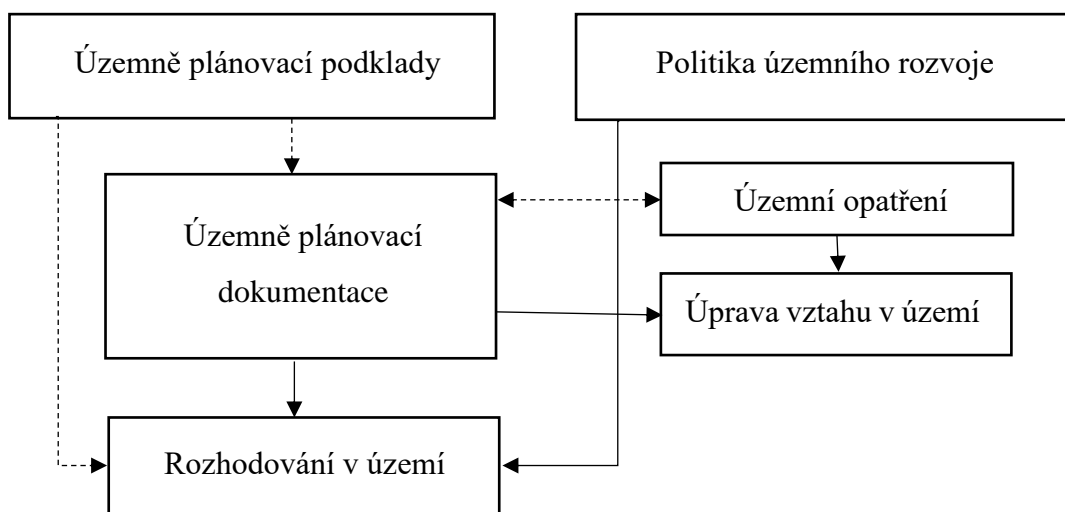
1.1.5 Územní opatření

Rozlišujeme dva druhy územních opatření: o stavební uzávěře a o asanaci území. Vytvářejí předpoklady pro budoucí požadovaný rozvoj v území nebo mají odstraňovat důsledky katastrof a jejich rizika. Vydávají se jako opatření obecné povahy podle správního řádu. V přenesené působnosti je vydává rada obce. V případě, že rada není v obci volena, územní opatření je vydáváno zastupitelstvem obce. Územní opatření může být vydáno i radou kraje, pokud se týká více obcí nebo je příslušná rada obce nečinná. Obsah včetně grafické přílohy je stanoven ve vyhlášce č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu, ve znění vyhlášky č. 63/2013 Sb. (Zákon č. 183/2006 Sb.; Wokoun et al., 2008: str. 84)

Územní opatření o stavební uzávěře omezuje nebo zakazuje stavební činnost na daném území, jestliže by mohla ztížit nebo znemožnit budoucí využití území podle připravované územně plánovací dokumentace. Stanovuje také dobu stavební uzávěry a podmínky pro udělení výjimek. Touto cestou není možné omezit nebo zakázat udržovací práce. Součástí je také grafická příloha katastrální mapy s vyznačeným dotčeným územím. (Fialová, 2008: str. 78)

Územní opatření o asanaci území je vydáváno na území, které bylo postižené živelnou pohromou nebo závažnou havárií, pokud došlo k podstatnému zásahu do využití území a je potřeba určit podmínky pro odstranění dopadů živelné pohromy nebo havárie. Opatření se také vydává pro zastavěné území, jestliže je ve veřejném zájmu odstranění nedostatků staveb z důvodu hygienického, bezpečnostního, požárního, provozního nebo z důvodu ochrany životního prostředí. (Fialová, 2016: str. 78)

Jak již bylo uvedeno výše, mezi jednotlivými nástroji územního plánování existují vazby a vztahy. Ty jsou přehledně znázorněny na následujícím obrázku (Obrázek 2). Přerušovaná linka představuje, že výstupy jednoho nástroje jsou informací pro nástroj druhý. Plná linka znamená závaznost.

Obrázek 2: Vazby a vztahy mezi jednotlivými druhy nástrojů územního plánování

Zdroj: (Wokoun et al., 2008)

1.2 Strategické plánování

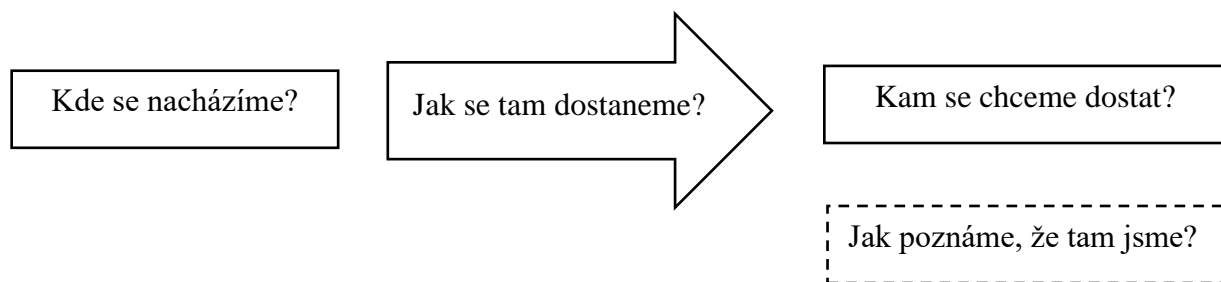
Začátky vývoje strategického plánování jsou datovány až od poloviny 20. století. Nejdříve bylo využíváno ve vojenství a až později ve firmách, jako nástroj jejich rozvoje. Ze soukromého sektoru pak často přebírá metody a techniky sektor veřejný. Stejně tomu bylo i u strategického plánování. Ve veřejném sektoru je proces o něco složitější, protože se zde často střetávají různé i protikladné názory a zájmy. Strategické plánování se v regionálním rozvoji začalo využívat až v 80. letech 20. století. S cílem dosahování vyšší kvality se na základě formulování rozvojevých problémů rozpracují dlouhodobé cíle a navrhované cesty k jejich naplnění. Strategické plánování je důležitý nástroj pro dosahování cílů a efektivního řízení. Je to systematické řízení jakéhokoliv subjektu (organizace, podniku, obce nebo regionu). Principem je nejefektivnější využívání všech vlastních zdrojů a včasné a správné reagování na změny v okolním prostředí. (Krbová, 2017: str. 27)

1.2.1 Proces strategického plánování

Strategické plánování je proces, který se orientuje na efektivní řízení. Zaměřuje se na to, čím se chce subjekt zabývat, co plánuje rozvíjet a čeho chce docílit. Současně představuje rozhodovací proces, který se zabývá stanovením cílů a také stanovením prostředků, které budou vést k jejich splnění. Nicméně neexistuje obecně platná definice, ale spíše různé pohledy jednotlivých autorů. Například Dimitriou a Thompson (2007: str. 3) definují strategické plánování jako *systematický a integrovaný přístup k tvorbě a realizaci politiky, zohledňující klíčové souvislosti, rozvojové zdroje a dlouhodobý plánovací horizont*. (Fotr et al., 2012: str. 84)

Dlouhodobé cíle a způsoby jejich plnění jsou stanoveny podle rozvojových problémů. Definování rozvojových problémů je založeno na tvorbě víceletých rozvojových strategií. Ve veřejné správě jsou strukturovány na popis socioekonomického kontextu území, zpracování SWOT analýzy a vytvoření návrhové části. Strategický plán je základem pro stanovení strategických cílů. Měl by být dlouhodobý, systematický, selektivní, provázaný, soustavný, otevřený a reálný. A také by měl zahrnovat analýzu, syntézu a prognózu. Při určování strategických cílů jsou důležité potřeby občanů a společnosti a také způsoby, jak tyto potřeby uspokojit. Z dlouhodobých cílů se odvozuje požadovaná podoba subjektu. V programu jsou uvedeny veškeré priority a opatření, které budou následně realizovány pro dosahování stanovených cílů. Program je střednědobého charakteru. (Šilhánková, 2007: str. 72)

Strategické plánování znázorňuje tvorbu strategického plánu (strategie) a je nástrojem strategického managementu a jeho součástí. Plánovací cyklus se skládá z definování výchozích podmínek, analýzy vnitřního a vnějšího prostředí, syntézy, stanovení vize, strategických cílů, z výběrů strategie a její inkorporace. Docílit změn napomáhají čtyři základní otázky: Kde se nacházíme? Kam se chceme dostat? Jak se tam dostaneme? Jak poznáme, že tam jsme? Proces strategického plánování pomocí těchto otázek je zobrazen na následujícím obrázku (Obrázek 3: Proces strategického plánování). Pro zodpovězení je tedy důležité znát současný stav, definovat budoucí stav, naplánovat konkrétní kroky, které směřují k cílovému stavu a určit způsoby měření cílů. (Krbová, 2017: str. 28-34)

Obrázek 3: *Proces strategického plánování*

Zdroj: Vlastní zpracování podle (Krbová, 2016)

Ze systémového pohledu je strategické plánování prováděno jako vytváření strategických dokumentů a koncepcí rozvoje na národní úrovni (státu, kraje, obce) a jako tvorba strategických dokumentů v rámci implementace politik EU (politiky soudržnosti, politiky rozvoje venkova, a rybářské politiky). Jejich tvorba, doporučení a metodiky jsou uvedeny v legislativě České republiky, případně Evropské unie. Vzniklý programový dokument by měl být nástrojem řízení, který ve střednědobém horizontu rozvíjí strategie a strategické cíle, způsob jejich realizace a možnosti financování. Využití dokumentu by mělo směřovat k vyvolání předpokladů přijetí a zrychlení rozvoje a k usměrnění vývoje osídlení, se zachováním ohleduplného přístupu k životnímu prostředí. Jako nástroj řízení jsou také důležité, protože poskytují větší transparentnost při rozdělování finančních prostředků a jejich použití pro rozvoj daného celku nebo oblasti. Strategický plán by se měl dotýkat všech důležitých sfér, měl by zahrnovat veřejné zájmy, měl by počítat s dlouhodobým rozvojem a zajišťovat určitou kvalitu života. K zajištění stability strategických dokumentů a také k jejich přehlednosti by mělo sloužit jejich rozdělení na dlouhodobou vizi, střednědobou strategii a krátkodobou akční úroveň. (Šilhánková, 2007: str. 73; Krbová, 2017: str. 28-34)

Strategické dokumenty jsou zpracovány z podnětu subjektů veřejného sektoru. Zaměření a struktura vycházejí z požadavků zadavatele. Do procesu plánování, by měly být zapojeny různé skupiny aktéru (obyvatelé, organizace, podniky apod.), protože by měl prosazovat společné zájmy. Mohou tak spolupracovat při hledání kritických oblastí a nalézání vhodných způsobů řešení problémů. Strategické dokumenty musí projít určitým procedurálním postupem. Proces zahrnuje sestavení, projednání a schvalování. Schvalování je prováděno příslušnými orgány, aby mohly být závazné pro podřízené subjekty (závažnost je dána pouze v rámci daného subjektu). Projednávání ale není upraveno žádným legislativním předpisem (není formalizované a nejsou stanoveny lhůty pro podání námitek a stanovisek), legislativní úprava strategic-

kých rozvojových plánů je v zákonech ČR upravena pouze rámcově. U obcí a krajů má kompetenci schvalování (dlouhodobých strategií, programů rozvoje, koncepcí) zastupitelstvo, u dobrovolných svazků valná hromada svazku nebo zastupitelstva všech členských obcí. Vláda má pravomoc schvalování u ústředních správních orgánů. Jelikož legislativa zcela nepokrývá tuto problematiku (nebo pokrývá pouze v obecné rovině), tak se používané pojmy často vysvětlují a přizpůsobují konkrétním potřebám. Někdy jsou tak pojmy zaměněny (např. strategie a program) nebo dochází k jejich slučování. Existují různé podpory pro zpracování strategických dokumentů, ty však pouze okrajově nastavují jejich parametry, ale nestanovují jejich rozsah nebo strukturu. Obce nemají povinnost sestavovat strategické a rozvojové dokumenty, ale zároveň zřídka dochází k dobrovolnému vytváření (většinou se jedná o politickou vůli). (Ježek, 2017; Wokoun et al., 2008: str. 40-42)

Strategické plánování ve veřejné správě by mělo být především spojováno s komplexním a koncepčním pokračováním v budoucím rozvoji. Často je však slučováno především s možností čerpání prostředků z fondů EU. Podstatná je také jejich aktualizace, a to především strategické části. (Šilhánková, 2007: str. 91)

1.2.2 Strategické dokumenty ve veřejné správě

Ve veřejné správě pomocí strategických dokumentů lze koordinovat rozvoj území nebo daného odvětví. V regionální politice sjednocují plánovaný rozvoj, jsou nástrojem řízení rozvoje a přispívají ke konkurenceschopnosti regionu. Strategické dokumenty lze rozlišit na odvětvové nebo územní strategie. Dle tohoto dělení je také odlišná jejich struktura. Strategické dokumenty navrhují řešení a opatření, které se orientují na hlavní směry rozvoje svého území nebo oblasti své působnosti (např. zdravotnictví nebo školství). Odlišné jsou i oblastí zájmu. Územní strategie se zaměřují na oblasti jako jsou technická a sociální infrastruktura, kultura, školství, ekonomika regionu atd. Odvětvové strategie se zaměřují na vstupy do systému (např. procesy, lidské zdroje) a na výstupy (např. klienti, ekonomika systému). (Krbová, 2017: str. 69)

Základním dokumentem na národní úrovni je např. strategie regionálního rozvoje. Ta je také důležitá pro další strategické dokumenty. Na strategický dokument navazuje program regionálního rozvoje, ten definuje cíle a navrhuje oblasti podpory. Je také zapotřebí, aby docházelo ke koordinaci strategií a programů jednotlivých sektorů a regionů. (Krbová, 2017: str. 70)

Tak jako jsou hierarchicky uspořádané instituce veřejné správy tak na jednotlivých úrovních vzniká mnoho strategií. Jejich úspěšná realizace také souvisí se vzájemnou provázaností. Celospolečenské strategie (územní i odvětvové) a výchozí mantinely nebo rámce pro tvorbu strategií nižších vládních úrovní jsou tvořeny ústřední státní správou. Dlouhodobé strategie jsou na každé úrovni rozpracovány do střednědobých a krátkodobých plánů a implementovány. Nezbytné je také jejich provázanost s finančními plány. Strategie jsou veřejným dokumentem, příslušný orgán je musí schválit, uveřejnit a průběžně aktualizovat. (Krbová, 2017: str.78)

Na portálu strategických dokumentů ČR (<https://www.databaze-strategie.cz/>) jsou přehledně uvedené strategické dokumenty podle úrovně jejich zařazení. Tato databáze strategií je využívána jako nástroj kohezní politiky při realizaci programového období 2014-2020.

1.3 Ekonomické plánování

Obecně je ekonomické plánování nástrojem přípravy ekonomického rozhodnutí. Slouží jako východisko pro ekonomické jednání účastníků ekonomického procesu. Může se týkat státu, organizací, podniků, ale i jednotlivců. S jeho pomocí rozhodují o nejlepším využití vzácných zdrojů. (Bayerová, 2017)

Úkolem každého ekonomického systému je koordinace ekonomických procesů. Trh a ekonomické plánování jsou hlavní koordinační formy. V ekonomice může převažovat systém centrálního nebo decentrálního plánování. Záleží to tedy na tom, zda je kompetence zásadně v rukou centrálních státních orgánů nebo v rukou jednotlivých ekonomických aktérů. Organizace se orientují na finanční cíl, ten může mít podobu zisku (u soukromých subjektů) nebo podobu efektivního hospodaření s disponibilními finančními prostředky a veřejný prospěch (u veřejnoprávních subjektů). (Bayerová, 2017)

Ekonomické nástroje se rozlišují podle toho, zda stát je přímým účastníkem trhu či se přímo pomocí nařízení snaží dojít ke konkrétnímu cíli nebo naopak stát vydává obecné právní normy, které mají přimět ekonomické subjekty k určitému chování. Další možné dělení je podle charakteru na makroekonomické a mikroekonomické nástroje. (Šilhánková, 2007: str. 109)

Makroekonomické nástroje jsou ovlivňovány snahou udržení inflace na žádoucí úrovni, vyrovnaností platební bilance a dosahováním cílů průmyslové a agrární politiky. Patří sem fiskální, monetární politika a protekcionismus. Fiskální neboli rozpočtová politika využívá státní rozpočet. Pomocí něho dochází k přerozdělování finančních prostředků. Mechanismus je založen na příjmové (daně, odvody) a výdajové straně (dotace, subvence). Regiony s vysokými příjmy

obyvatel a firem přispívají více do státního rozpočtu, a naopak více prostředků plyne do regionů s nízkými příjmy obyvatel a firem. Monetární politika ovlivňuje množství peněz v ekonomice. K tomu využívá operace na volném trhu, úvěrovou politiku a bankovní regulace a dohled. Prostřednictvím monetární politiky mají slabší regiony snazší přístup k úvěrům nebo třeba možnost zvýhodněných úrokových mír. Posledním makroekonomickým nástrojem je protekcionismus. Zde dochází k ovlivňování dovozů prostřednictvím dovozních limitů a cel. Snaží se podpořit poptávku po domácí produkci v upadajících regionech. (Kadeřábková, Mates, Wokoun, 2004: str. 110)

Mikroekonomické nástroje jsou finanční, účelově poskytované částky. Částky mohou plynout ze státního rozpočtu (konkretizace fiskální politiky) nebo z regionálních a lokálních rozpočtů. Jejich záměrem je obnovení rovnováhy na regionálních trzích práce prostřednictvím ovlivnění práce a kapitálu. K mikroekonomickým nástrojům patří stabilizace regionálního trhu práce. Jde o stabilizaci obyvatelstva v regionu. Tedy o přilákání kapitálu a tvorbu nových pracovních míst v problémových regionech. Dalším nástrojem může být podpora realokace kapitálu, která spočívá v podpoře existujících firem nebo i v podpoře nových firem, aby docházelo k tvorbě nových pracovních příležitostí. Pohyb kapitálu může být podpořen zvýšením atraktivnosti regionu nebo naopak zhoršením podmínek v regionu jiném. Posledním mikroekonomickým nástrojem jsou subvence. Ty mohou mít formu kapitálových subvencí, subvencí na pracovní sílu, na hotovou produkci, na dopravu apod. (Kadeřábková, Mates, Wokoun, 2004: str. 112)

Finančních cílů lze dosahovat pomocí finančních plánů. Ty se rozlišují podle časového horizontu. Patří sem jednak rozpočty, rozpočtový výhled a také dlouhodobé finanční plány. Rozpočet představuje nástroj operativního plánování. Poskytuje plán, podle kterého se bude odvíjet hospodaření obce v příštím roce. Je sestavován na jeden kalendářní rok a je sestaven z odhadovaných příjmů a výdajů. Rozpočet obce by měl být v souladu se strategickým plánem a s územně plánovací dokumentací. Jako materiál pro jeho tvorbu slouží rozpočtový výhled, který má zajistit především jeho objektivitu. Rozpočtový výhled umožňuje dlouhodobější pohled na hospodaření obce. Sestavuje se na období 3-5 let. Využívá se jako střednědobý finanční plán rozvoje obce. Sestavení dlouhodobých finančních plánů umožňuje koordinovat dlouhodobé finanční zdroje a výdaje. Jejich časový horizont je delší než pět let. Ke zjištění finanční situace se využívá finanční analýza. Ta slouží hlavně jako východisko pro rozhodování v obci. Umožňuje jak celkový, tak i detailnější pohled na dosavadní vývoj, ale i na vývoj budoucí. (Šilhánková, 2007: str. 111)

2 OCHRANA OBYVATELSTVA

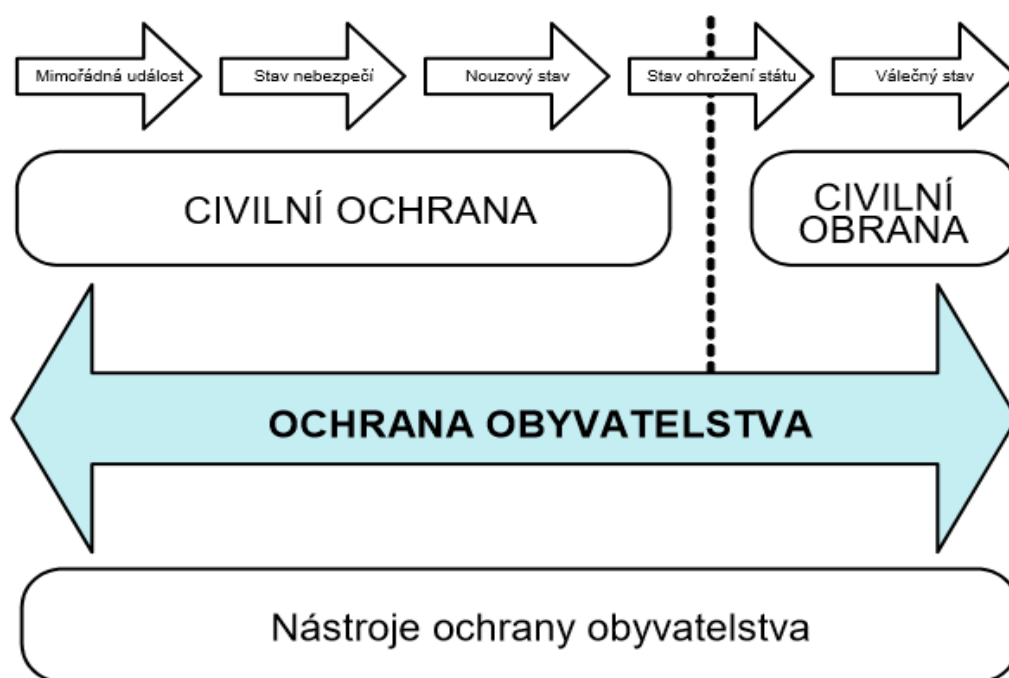
Člověk má již od pradávna potřebu zajišťovat svou bezpečnost a také bezpečnost jeho prostředí. Lidé se chránili před počasím, přírodními živly, dravci, ale i nepřáteli. K ochraně využívali nejdříve jeskyně, příbytky a později i speciální stavby pro ukrytí. Zpočátku chránili sebe (vč. svého rodu), později se však začali zabývat i organizovanou skupinovou ochranou. Jednou ze základních potřeb společnosti, ale i jednotlivců, je potřeba dopředu se připravit na různé situace, které mohou v budoucnu nastat. Dosažení bezpečnosti v absolutní podobě je nemožné, snahou je, tedy dosažení přijatelné míry bezpečnosti. Definice bezpečnosti lze vymezit z hlediska negativního i z hlediska pozitivního. Negativní pohled vyjadřuje nepřítomnost, neexistenci a zajištění proti hrozbě. Tzn., že stát je bezpečný, pokud tam není přímá hrozba. Pozitivní pohled na bezpečnost se musí vždy k něčemu vázat (např. k předmětu, člověku, státu atd.). Tzn., že stát je bezpečný, pokud má zajištěnou obranu území a hodnot, instituce mohou fungovat a obyvatelstvo je chráněno. (Smetana, 2013: str. 35; Eicher, 2009: str. 11-15; Loader, Walker, 2007: str. 7)

Ochrana obyvatelstva je legislativně řešena především zákonem č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Tento zákon vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení krizových stavů. Taktéž jsou v zákoně vymezeny základní úkoly a působnosti v systému ochrany obyvatelstva a další opatření k zajištění ochrany jeho života, zdraví a majetku. (Zákon č. 239/2000 Sb.)

Dle zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů je ochrana obyvatelstva definována jako plnění úkolů civilní ochrany. Týká se především varování, evakuace, ukrytí a nouzového přežití obyvatelstva a dalších opatření k zabezpečení ochrany života, zdraví a majetku. V koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 je ochrana obyvatelstva vymezena jako široká „multiresortní“ disciplína, kterou není možné vysvětlovat a řešit jen jako plnění úkolů civilní ochrany, ale jako *soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy*. (Řehák, Martínek, Růžičková, 2015: str. 53; Zákon č. 239/2000 Sb.)

V této koncepci je také pojem ochrana obyvatelstva znázorněn graficky ve vztahu k dalším pojmům jako je civilní ochrana a civilní obrana (Obrázek 4). Civilní ochrana má minimalizovat

negativní dopady mimořádných událostí (MU) a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životních podmínek. Tyto činnosti jsou prováděny příslušnými orgány a dalšími zainteresovanými orgány, organizacemi, složkami a obyvatelstvem. Civilní obrana je definována v Dodatkovém protokolu I k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů ze dne 12. srpna 1949, přijatého v Ženevě dne 8. června 1977. Jedná se o plnění humanitárních úkolů, které jsou v protokolu uvedeny (např. hlásné služby, evakuace, organizování a poskytování úkrytů, boj s požáry, dekontaminace, zdravotnické služby atd.). Jejich cílem je chránit civilní obyvatelstvo před nebezpečím, mají pomáhat odstraňovat bezprostřední účinky nepřátelských akcí nebo pohrom a vytvářet podmínky pro přežití. Schéma také zobrazuje krizové stavy, kterými jsou stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Vyhláší se v případě krizových situací, tedy při MU, ohrožujících ve značném rozsahu životy, zdraví, majetek a životní prostředí. Krizové stavy se mezi sebou odlišují tím, kdo je vyhláší, pro jaké území a podle nejdelší možné doby trvání. (Kolektiv autorů, 2015: str. 15)

Obrázek 4: Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany

Zdroj: (HZS ČR, 2013)

Při plnění úkolů ochrany obyvatelstva, záchranných a likvidačních prací jsou důležité složky integrovaného záchranného systému (IZS), ale jsou také zapotřebí: orgány kraje, obce, právnické a podnikající fyzické osoby i samotní občané. (Řehák, Martínek, Růžičková, 2015: str. 1)

2.1 Systém zajištění ochrany obyvatelstva v České republice

Vláda ČR se zabývá ochranou obyvatelstva na vrcholové úrovni. Bezpečnostní rada státu je jejím pracovním orgánem a ta se dále dělí na pracovní výbory. Jedním z nich je Výbor pro civilní nouzové plánování, který řídí připravenost v oblastech vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky, ochrany kritické infrastruktury, prevence proti použití zbraní hromadného ničení a odstraňování následků jejich použití a civilních zdrojů nezbytných pro zajištění bezpečnosti státu. Jednotný přístup je zajištěn přes centrální řízení a koordinaci v kompetenci Ministerstva vnitra ČR. Pracovními orgány vlády jsou Bezpečnostní rada státu a Ústřední krizový štáb. Ministerstva a ostatní ústřední správní úřady zajišťují ochranu obyvatelstva na státní úrovni podle jejich kompetencí. Samospráva zajišťuje řízení ochrany obyvatelstva na regionální úrovni. Rozhodující postavení mají kraje a obce s rozšířenou působností (ORP). Ty povinně vytváří bezpečnostní rady a krizové štáby. Řada úkolů je také přenesena na krajská ředitelství Hasičského záchranného sboru (HZS). (Fiala, Vilášek, 2010: str. 103)

Základ systému přípravy ochrany obyvatelstva a řešení různých MU vytváří IZS. Podstatné jsou základní složky IZS (HZS, dobrovolní hasiči, Policie ČR a Zdravotnická záchranná služba, ale důležité jsou i ostatní složky IZS (Armáda ČR, zařízení civilní ochrany, havarijní služby a další). Mimo sil a prostředků uvedených složek se také počítá s vnitřním zajištěním ochrany různých institucí v rámci jejich působení, ale i se zvýšenou aktivitou občanů pro zajištění osobní bezpečnosti. Ochrana obyvatelstva v ČR, je zajišťována na úrovni srovnatelné s vyspělými státy. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 104)

2.2 Koncepce ochrany obyvatelstva v České republice

Ministerstvo vnitra zpracovalo Koncepci ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. Má přispět ke zkvalitnění bezpečnosti obyvatelstva, zdokonalení schopností a dovedností zainteresovaných složek a ke zvýšení informovanosti a aktivnímu zapojení občanů do procesu sebeochrany a vzdělání. Její součástí je také Harmonogram realizace opatření ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020. (Kolektiv autorů, 2015: str. 17)

Na tento dokument navazuje koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Tato koncepce je klíčovým dokumentem pro rozvíjení ochrany obyvatelstva. Cílem je zajištění trvalého a kvalitativně se zlepšujícího systému ochrany života, zdraví, majetku občanů a maximálně využít stávající kapacity a efektivně zapojit kapacity nové. Koncepci zpracovalo Ministerstvo vnitra - generální ředitelství HZS ČR. Vznikla v návaznosti na zákon č. 239/2000

Sb. o integrovaném záchranném systému. V průběhu zpracování zástupci akademické obce, vybrané kraje, členové vnitroresortní pracovní skupiny Ministerstva vnitra a odborné pracovní skupiny Výboru pro civilní nouzové plánování měli možnost vznášet připomínky, které byly do koncepce také zahrnuty. Jelikož je problematika dokumentu rozsáhlá, není vhodné, aby se na zpracování podílelo pouze Ministerstvo vnitra. Koncepce byla nejprve projednána Výborem pro civilní nouzové plánování, poté Bezpečnostní radou státu, a nakonec byla schválena vládou České republiky. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 101)

Koncepce popisuje systém ochrany obyvatelstva v celé jeho multiresortní šíři a komplexnosti. Stanovuje další postup rozvoje významných oblastí ochrany obyvatelstva a nástroje, pomocí kterých je realizovaná. Mezi významné oblasti ochrany obyvatelstva patří síly, věcné zdroje, úkoly ochrany obyvatelstva, krizové řízení, výchova a vzdělání, věda a výzkum, vývoj, inovace. Mimo to stanovuje vrcholové strategické cíle a strategické priority ochrany obyvatelstva do roku 2030. Její součástí je i hodnocení současného stavu pomocí strategické analýzy významných oblastí ochrany obyvatelstva formou SWOT analýzy. V dokumentu je stanoveno celkem dvacet čtyři úkolů, které směřují k naplnění strategických priorit. Mimo jiných dokumentů významných pro ochranu obyvatelstva je i Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 dostupná na stránkách HZS ČR. Mezi hlavní oblasti, které koncepce řeší patří: bezpečná společnost, připravenost pracovníků a fyzických osob, základní technická a organizační opatření, plánování a řešení opatření pro MU, připravenost sil a prostředků, materiální a finanční zabezpečení. (HZS ČR, 2013)

2.3 Přehled hrozeb

Nejen obyvatelé, ale i životní prostředí a majetek ohrožuje mnoho různých vlivů. K nežádoucím událostem dochází aktivací existující hrozby. Podle terminologického slovníku pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu je hrozba proces (podmíněný přírodou nebo člověkem), který může být zdrojem hrozby, může být aktivován a způsobit škodu. Hrozby dělíme na úmyslné (např. krádež, podvod) a na neúmyslné (např. přírodní mimořádná událost, nedbalost). Hrozba bývá zdrojem rizika. Nositelem hrozby může být objekt, subjekt nebo systém. Hrozby mohou být politické, ekonomické, ekologické, vojenské, přírodní, sociální nebo kulturní. Hrozby nestačí pouze vyhledávat, ale je také zapotřebí znát mechanismus jejich vzniku a historii rozvoje. Pomocí této znalosti lze připravovat přiměřená opatření, která mají potenciál snížit následky nebo jejich počet. (Smetana, 2013: str. 35)

Nežádoucí události můžeme dělit podle následků na MU a na nežádoucí výsledky aktivit. Nežádoucí výsledky aktivit jsou vždy způsobeny lidmi. MU se mohou dělit podle příčin na přírodní, antropogenní nebo smíšené. Přírodní hrozby jsou velmi obtížně ovlivnitelné, jelikož jejich vznik i průběh je založen na přírodních zákonech. Oproti nim jsou antropogenní hrozby plně závislé na lidském faktoru. Podrobnější dělení přírodních a antropogenních hrozeb je uvedeno v tabulce (Tabulka 1). Důležité je také sledovat vztah mezi jednotlivými hrozbami a možnost jejich provázání. V tabulce jsou uvedeny významné hrozby pro ČR. Uvedené hrozby vyplývají z Analýzy hrozeb pro ČR. Tento dokument je popsán níže. Množství hrozeb a jejich možných kombinací je však neomezené. (Řehák, Pupíková, 2015: str: 20)

Tabulka 1: Přehled hrozeb

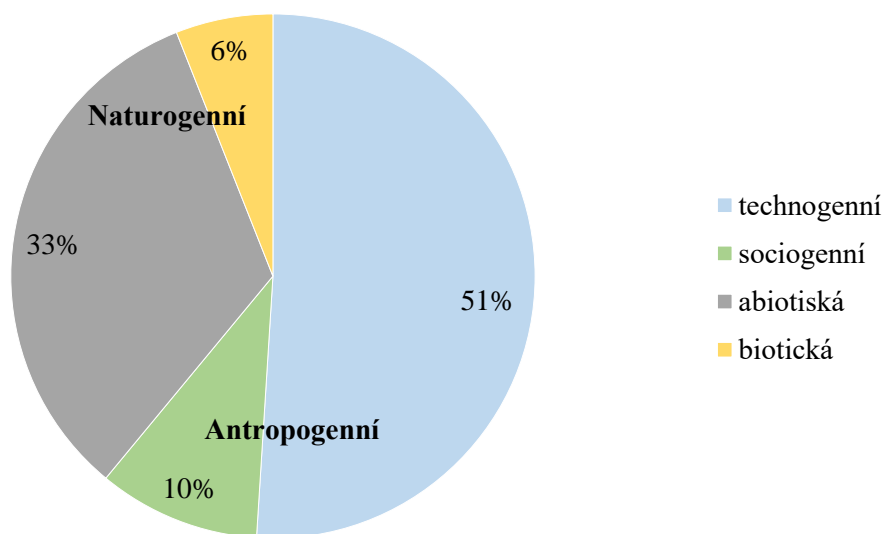
Přírodní mimořádné hrozby	
Abiotické	Dlouhotrvající sucha
	Vydatné srážky
	Záplavy, povodně
	Extrémně vysoké teploty
	Extrémní vítr
Biotické	Epidemie - hromadné nákazy osob
	Epifytie - hromadné nákazy polních kultur
	Epizootie - hromadné nákazy zvířat
Antropogenní mimořádné hrozby	
Technogenní	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
	Narušení funkčnosti významných systémů elektronických komunikací
	Narušení bezpečnosti informací kritické informační infrastruktury
	Zvláštní povodeň
	Únik nebezpečné chemické látky ze stacionárního zařízení
	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
	Narušení dodávek plynu velkého rozsahu
	Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
	Radiační havárie
	Narušení dodávek elektrické energie velkého rozsahu
Sociogenní	Migrační vlny velkého rozsahu
	Narušování zákonnosti velkého rozsahu
Ekonomické	Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu

Zdroj: upraveno podle (Ministerstvo vnitra, 2015)

2.3.1 Analýza hrozeb pro Českou republiku

Hrozby se neustále mění, rozvíjí a jsou stále složitější, proto je potřeba zajistit neustálou adaptaci schopností složek bezpečnostního systému ČR. Problémem je také spojování jednotlivých hrozeb, které mohou mít společně násobně větší dopady. Řešením je integrovaný přístup, který má snižovat vlivy těchto jevů. Analýza hrozeb je důležitá pro systematické uplatňování politiky prevence MU a krizových situací. Jejím záměrem je zpracovat Analýzu hrozeb pro Českou republiku a z ní vyplývajících rizik. Analýza byla zpracovaná v roce 2015 Ministerstvem vnitra s dalšími dotčenými ministerstvy a jinými ústředními správními úřady. Podnět ke zpracování byl dán jako úkol v již zmíněné Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Úkol byl definován: „Zpracovat analýzu hrozeb pro Českou republiku a její závěry promítnout do metodických a strategických materiálů v oblasti bezpečnosti státu“. (HZS ČR, 2015)

Zvolený postup řešení zahrnuje klíčové aktivity (stanovení záměru, posouzení rizik a ošetření rizik) a průřezové aktivity (komunikace, konzultace, monitorování a přezkoumání). Celkem bylo identifikováno 72 typů nebezpečí, které byly rozděleny podle stanovených kategorií. Část 54 % tvořila antropogenní nebezpečí a 46 % naturogenní nebezpečí. Z tohoto počtu bylo vyřazeno 21 typů nebezpečí, u kterých bylo zjištěno nízké riziko. A dva typy nebezpečí, které byly označeny jako nebezpečí s vysokým stupněm rizika a ohodnoceny jako rizika nepřijatelná. Zbylých 49 typů bylo detailněji analyzováno. V podrobnější analýze bylo zastoupeno antropogenní nebezpečí 61 % a naturogenní nebezpečí se podílelo 39 % (viz. Obrázek 5). (HZS ČR, 2015)

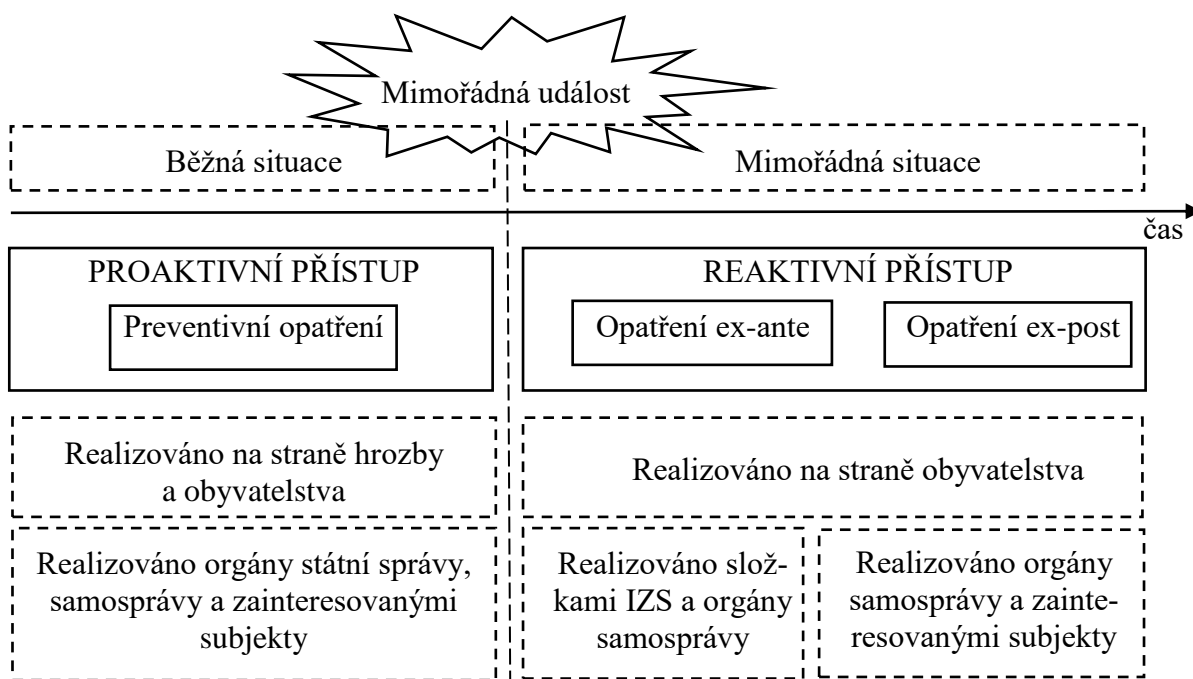
Obrázek 5: Zastoupení kategorií nebezpečí z detailnější analýzy

Zdroj: (Ministerstvo vnitra, 2015)

Tyto rizika byla dále hodnocena podle jejich přijatelnosti. Do přijatelných rizik (4 %) se řadí situace, které jsou zvládnutelné v režimu běžné činnosti složek IZS a příslušných správních úřadů. U podmíněčně přijatelných rizik (53 %) je nutné přijímat opatření, které je eliminuje. Opatření spadají do oblasti přípravy na řešení MU a zahrnují havarijní plánování a přípravu typových činností složek IZS. A nepřijatelná rizika (43 %), u kterých je zapotřebí nejvyšší pozornost. Jejich opatření patří do oblasti přípravy na řešení krizových situací a zahrnují krizové plánování. (HZS ČR, 2015)

2.4 Opatření k ochraně obyvatelstva

Mezi základní opatření ochrany obyvatelstva patří varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. Jsou to opatření k zamezení nebo ke snížení působení MU. Zajišťují ochranu života, zdraví, majetku obyvatelstva, životního prostředí a také zabezpečují plynulý život obyvatelstva, výroby a chodu celé společnosti. Jedná se o technická a organizační opatření. Ochrana je opatřena proaktivním a reaktivním přístupem. Podrobnější realizace opatření při ochraně obyvatelstva je znázorněna na Obrázek 6. Základem je proaktivní přístup, který realizuje preventivní opatření s časovým předstihem. Reaktivní přístup spočívá v minimalizaci následků na straně chráněného zájmu. (Řehák, Folwarczny, 2012: str. 2; Pacinda, Pivovarník, 2010; str. 5)

Obrázek 6: Realizace opatření ochrany obyvatelstva z časového hlediska

Zdroj: (Řehák, Folwarczny, 2012)

Tyto opatření jsou prováděna hlavně orgány státní správy, orgány samosprávy a složkami IZS. Na realizaci se však podílejí i neziskové organizace, právnické osoby, podnikající fyzické a fyzické osoby. (Řehák, Folwarczny, 2012: str. 2)

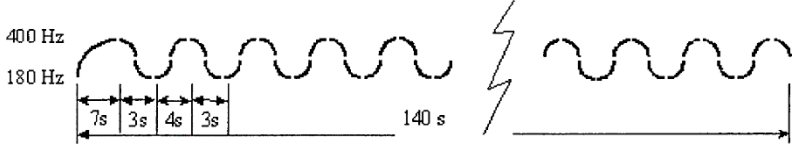
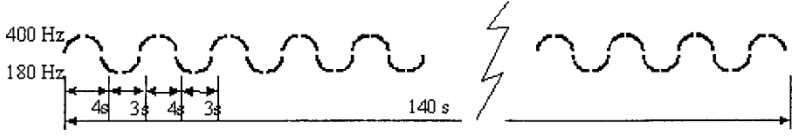
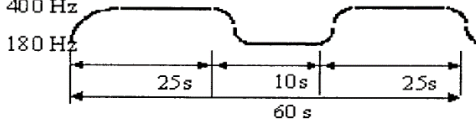
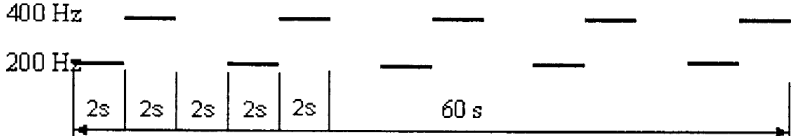
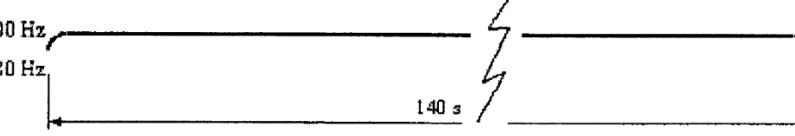
2.4.1 Způsob informování obyvatelstva

Kvůli neustálému trvání rizik, je zapotřebí systém, který zprostředkuje varování před hrozícími nebo vzniklými MU a krizovými stavy. Důležité je, aby varování a informování proběhlo včas a správně. Varování má vliv na úspěšnou realizaci opatření na ochranu obyvatelstva a zahájení komunikace orgánů krizového řízení s obyvatelstvem v ohroženém území. Účelem varování je prostřednictvím orgánů veřejné správy upozornit obyvatelstvo a zamezit tak ztrátám na životech, poškození zdraví a materiálním škodám. Varování obyvatel má za úkol stát (zastupovaný HZS ČR), obec a provozovatelé jaderně energetických zařízení. Varování také zajišťují zaměstnavatelé pro své zaměstnance, vedení škol pro své žáky a studenty a další zařízení pro své klienty (např. úřady, nemocnice, ústavy atd.). Součástí varování je varovný signál. Varování však může mít formu mluveného slova, piktogramů, textů nebo může být provedeno kombinovanou formou. Právo být varován má každý občan. K varování mohou být využity např. koncové prvky jednotného systému varování a vyrozumění (JSVV), rozhlas, televize, megafony, obecní a objektové rozhlasy, informační kanály a další technologie. (Richter, 2010: str. 25,26; Fiala, Vilášek, 2010: str. 72,73)

Koncové prvky varování a vyrozumění jsou technická zařízení schopna vydávat varovný signál (např. sirény). Koncové prvky varování jsou umístovány v obcích s počtem nad 500 obyvatel, v zónách havarijního plánování a v dalších místech možného vzniku MU. Jejich rozmístění zajišťuje HZS kraje. V současné době se zde nachází více než 8800 sirén, které pokrývají 85 % obydleného území ČR varovným signálem. Varovný signál je upraven vyhláškou Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva č. 380/2002 Sb. Jedná se o kolísavý tón sirény po dobu 140 s, který může být vyhlášován třikrát za sebou v cca tříminutových intervalech. Ve vyhlášce jsou mimo jiné stanoveny tvary a významy akustické aktivace koncových prvků při varování obyvatelstva (Tabulka 2). Sirény mohou být elektronické - opatřené hlasovým modulem, elektrické rotační s přijímačem dálkového ovládání nebo elektrické rotační ovládané místně tlačítkem. V případě možnosti je varovný signál ihned po ukončení doplněn verbální informací o charakteru MU. Varování může být také prostřednictvím místního roz-

hlasu, který zprostředkuje vysílání varovného signálu a zároveň předání hlasové tísňové informace. Při navrácení do normálního stavu, by měla být také vydána informace o odvolání ohrožení. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 74)

Tabulka 2: Tvar a význam varovného signálu pro elektrické sirény

Význam	Tvar varovného signálu
Varovný signál	 <p style="text-align: center;"><i>elektrická siréna</i></p>
	 <p style="text-align: center;"><i>elektronická siréna</i></p>
Požární poplach	 <p style="text-align: center;"><i>elektrická siréna</i></p>
	 <p style="text-align: center;"><i>elektronická siréna</i></p>
Zkušební tón	 <p style="text-align: center;"><i>elektrická a elektronická siréna</i></p>

Zdroj: (Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb.)

Varování bývá doplňováno dalšími tísňovými informacemi. V co nejkratší době po zaznění signálu je zapotřebí předat další informace o zdroji, povaze a rozsahu nebezpečí a nutných opatření k ochraně života, zdraví a majetku. Po tísňovém informování dochází ke komunikaci s obyvatelstvem, likvidaci MU, evakuaci nebo ukrytí, nouzovému přežití a humanitární pomoci. (Kolektiv autorů, 2015: str. 98)

Vedle varování je také nezbytné zabezpečit vyrozumění integrovaného záchranného systému. Vyrozumění zajišťuje včasné předání informací o hrozících nebo o vzniklých MU orgánům krizového řízení, právníkům osobám a podnikajícím fyzickým osobám. Informování probíhá podle havarijních nebo krizových plánů. Pomocí vyrozumění dochází k aktivaci daných organizací a osob, které řídí a provádějí preventivní opatření nebo opatření k odstraňování následků MU a řeší krizové stavy. (Smetana, Kratochvílová ml., Kratochvílová: 2010: str. 68)

Pro varování a vyrozumění se na území ČR využívá JSVV. Tento systém je budován od roku 1991. Jedná se o souhrn orgánů a institucí, organizačních, technických a provozních opatření a vazeb mezi nimi. Také může zprostředkovat jak dálkové ovládání koncových prvků varování, tak vyrozumění prostřednictvím osobních přijímačů. V plánu varování obyvatelstva jsou např. uvedena vyrozumívací centra, koncové prvky varování, způsob varování, varovný signál atd. V roce 2010 byl vydán Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím HZS ČR dokument *Zásady dalšího rozvoje jednotného systému varování a informování obyvatelstva v České republice po roce 2010*. Tento dokument již pracuje s Jednotným systémem varování a informování obyvatelstva. (Řehák, Folwarczny, 2012: str. 4)

2.4.2 Ochrana obyvatelstva ukrytím

Zajištění ukrytí obyvatelstva je zapotřebí při nebezpečí světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemických nebo biologických látek a použití zbraní hromadného ničení. V minulých desetiletích se toto opatření využívalo především před účinky zbraní hromadného ničení. Dnes je podstatnější pro MU nebo krizové situace nevojenského charakteru. Pro ukrytí obyvatelstva se používají úkryty ale i jiné vhodné prostory. Úkryty mohou být stálé úkryty tlakově odolné, tlakově neodolné, ochranné systémy podzemních dopravních staveb a improvizované. (Horák, 2015: str. 272; Řehák, Pupíková, 2015: str. 41)

Stálé úkryty mohou mít podobu samostatně stojícího objektu nebo se může jednat o trvalý ochranný prostor v podzemní části stavby. Tvoří ochrannou infrastrukturu a jsou budovány v době míru. I když stálé úkryty byly budovány především pro potřeby ukrytí obyvatelstva, tak některé lze využít i pro jiné účely (např. jako garáž, skladovací prostor, kina, prodejny, kavárny apod.). Veškeré stálé úkryty musí být vedeny v evidenci stálých úkrytů, kterou vede HZS kraje a obecní úřad. Stálé úkryty jsou vybaveny filtračně ventilačním zařízením, nezávislým zdrojem elektrické energie a zásobou pitné vody. O úkryt se stará jeho vlastník, aby nedocházelo k jeho znehodnocení a byla prodloužena jeho užitelnost. Úkryt, který neprojde kontrolou ve smyslu,

že by ohrožoval ukryté osoby, musí být vyřazen z evidence stálých úkrytů a následně může dojít ke změně užívání stavby. V ČR proběhla jejich výstavba v letech 1950–1990 ve velkých městech a na místech, která by mohla být cílem možného napadení. Po roce 1990 již proběhlo pouze dokončení rozestavěných stálých úkrytů a také se prováděla údržba stávajícího úkrytového fondu. Další výstavbu úkrytů stát již finančně nepodporoval (Fiala, Vilášek, 2010: str. 84–85; Pacinda, Pivovarník, 2010: str. 50)

Improvizované úkryty se použijí v místech, kde nelze pro ochranu obyvatel využít stálých úkrytů nebo je zapotřebí operativního jednání. Improvizované ukrytí využívá přirozených ochranných vlastností staveb. V případě nutnosti je lze upravit tak, aby se zvýšila jejich odolnost. Zvýšení odolnosti úkrytů je různé podle typu nebezpečí. Může se jednat např. utěsnění všech otvorů, přelepení skel okenních otvorů, jejich zakrytí nebo zesílení, podepření stropů apod. Pro ukrytí se využívají především suterénní prostory obytných domů, provozních a výrobních objektů. Využít lze také prostory částečně zapuštěné pod úroveň terénu. Zvláště vhodným prostorem jsou sklepy s klenutými nebo železobetonovými stropy a silnými obvodovými zdmi. Kvalita úkrytu je závislá na použitých stavebních materiálech (konstrukce a výplně). Vhodné stavební látky vydrží mechanické, fyzikální a chemické vlivy. Stejně jako výstavba stálých úkrytů, tak výběr vhodného prostoru, ke zřízení improvizovaného úkrytu probíhá v mírovém stavu. Pro úkryt je lepší, aby měl silné obvodové zdi a také málo oken a dveří. V každém úkrytu je také uveden postup prací, které prostor upraví na improvizovaný úkryt. Jejich evidenci vedou obecní úřady. (Smetana, Pupíková, 2015: str. 52; Horák, 2015: str. 273)

Úkryty se nedoporučuje zřizovat v budovách, které mají složitý půdorys, mají v horních podlažích uložené těžké předměty, pokud jsou v objektu nebo v jeho blízkosti nebezpečné chemické látky nebo je pod úkrytem vedení vysokotlaké páry, vysokého elektrického napětí a stlačeného vzduchu. Naopak pro zřízení úkrytu se doporučuje prostor uprostřed budovy a také by měl být v blízkosti místa pobytu osob. (Horák, 2015: str. 275)

V plánu ukrytí obyvatelstva jsou stanoveny zásady zabezpečení ukrytí, seznam stálých úkrytů a prostorů pro improvizované úkryty a rozdělení odpovědnosti za ukrytí. Odpovědnost za uvedení stálých úkrytů do pohotovosti a zbudování improvizovaných úkrytů mají starostové obcí, statutární zástupci právnických osob, ředitelé školských zařízení, podnikající fyzické a fyzické osoby, které vlastní stálý úkryt nebo budovy určené ke zřízení improvizovaného úkrytu. Ukrytí organizují orgány státní správy, samosprávy, právnické osoby, podnikající fyzické a fyzické osoby. (Kolektiv autorů, 2015: str.102; Kratochvílová, 2010: str. 66)

Lidé v úkrytech musí samozřejmě dodržovat pravidla pro úkryt a řídit se pokyny obsluhy úkrytu. Stejně tak by měli dodržovat morální pravidla chování jako ohleduplnost, ukázněnost, udržovat pořádek a pomáhat druhým. Potřeba je také hospodárně nakládat s vodou a potravinami. V úkrytech je zakázáno kouřit, používat otevřený oheň a elektrické spotřebiče. (Horák, 2015: str. 274)

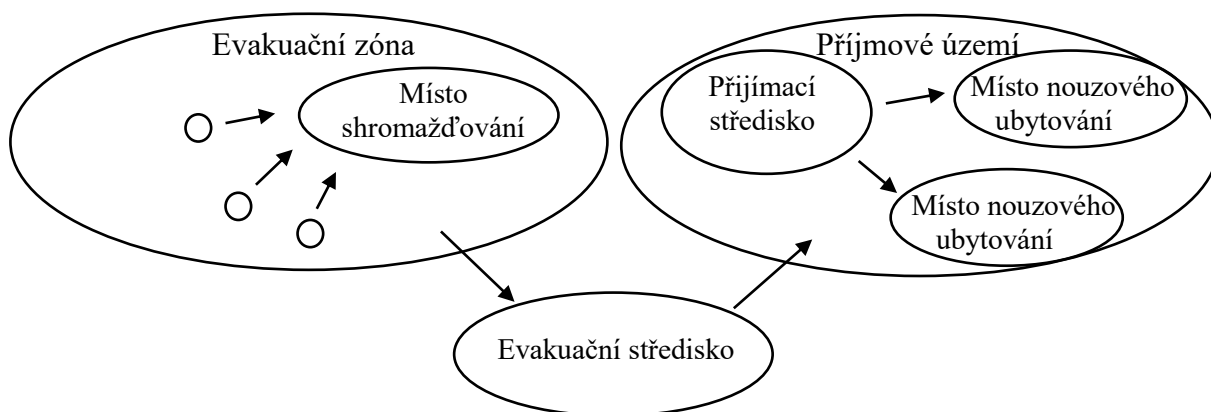
2.4.3 Evakuace

Evakuace se realizuje v případě potřeby přemístění osob, zvířat, předmětů kulturních hodnoty, technického zařízení, případně i strojů a materiálu nebo nebezpečných látek na jiné území. Pro evakuované osoby je zajištěné náhradní ubytování a stravování. Evakuace se provádí v době, kdy MU hrozí nebo je v počáteční fázi. Pro její úspěšnou realizaci je příprava v době míru. Dochází k ní, pokud ochranu obyvatelstva nelze již zabezpečit jiným způsobem. Předchází ztrátám na životech a majetku. Evakuace se plánuje pro MU, které vyžadují 3. nebo zvláštní stupeň poplachu. Dále při opuštění zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření a objektů nebo zařízení s nebezpečnými látkami. A také pokud bude hrozit ozbrojený konflikt a území bude potřeba v zájmu ozbrojených sil k potřebě zajištění ochrany státu. K evakuaci také patří dopravní, ubytovací, zásobovací, zdravotnické, pořádkové, informační a jiné zabezpečení. Přednost mají děti do 15 let věku, osoby umístěné ve zdravotních a sociálních zařízeních, osoby zdravotně postižené včetně doprovodu uvedených osob. Naopak se nevztahuje na osoby provádějící záchranné práce nebo řídící evakuaci, či osoby vykonávající jinou neodkladnou činnost. (Horák, 2015: str. 286)

Evakuace může být řízená (ovlivněná zodpovědnými orgány) nebo samovolná (obyvatelstvo jedná podle vlastního uvážení). Může být řízena na základě plánů nebo operativně. Mezi plány, kterými může být evakuace řízená patří požární evakuační plán, plán evakuace podle havarijního plánu kraje, plán evakuace podle vnějšího havarijního plánu. Lze ji také dělit podle jejího rozsahu opatření nebo podle doby opuštění domova. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 81)

V plánu evakuace obyvatelstva jsou uvedeny zásady pro provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace včetně způsobu jejich vyrozumění a rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace. Evakuace je zajišťována stálou pracovní skupinou krizového štábu, evakuačním střediskem a přijímacím střediskem. Evakuační plány musí obsahovat více alternativ, které jsou použity podle vývoje situace. Plány musí být 1 krát za rok posuzovány a aktualizovány. (Kolektiv autorů, 2015: str. 108; Horák, 2015: str. 287)

Varování a evakuaci zajišťuje obecní úřad při výkonu státní správy. Koordinaci a organizaci evakuace zabezpečuje HZS včetně zajištění nouzového ubytování, nouzového zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva. Před zahájením samotné evakuace je nápomocné vydat pokyny pro přípravu. Mohou třeba připomenout, jaké věci si sebou vzít do evakuačních prostorů, jak vyplnit evakuační lístek, jak označit bydliště. Po opuštění je potřeba předat informace o evakuačních trasách, označení a místo evakuačních středisek, přijímacích středisek a míst zdravotnické pomoci. Také je nutné děti vybavit cedulkou se jménem, adresou a telefonním číslem na rodiče. Po příjezdu do příjmového území je potřeba zajistit orientaci v příjmovém středisku. Další informace budou poskytovány v závislosti na podmínkách dané situace. Proces evakuace je také znázorněn na Obrázek 7. (Kolektiv autorů, 2015: str. 111; Horák, 2010: str. 292)

Obrázek 7: Znáznornění procesu evakuace

Zdroj: (Řehák, Folwarczny, 2012)

Před opuštěním bydliště je potřeba uzavřít vodu, plyn, elektřinu, vypnout elektrické spotřebiče a uhasit oheň. Pro zvířata, která není možné odnést, zajistit vodu a krmivo. Zajistit ohrožené předměty, zavřít okna a uzamknout vstupní dveře. Před opuštěním domu, je také potřeba nacheystat evakuační zavazadlo, které je označené jmenovkou. Do evakuačního zavazadla je doporučeno uložit osobní a další doklady, léky a zdravotní potřeby, cennosti, náhradní oblečení, hygienické a toaletní potřeby, baterku, mobil s nabíječkou, přikrývku, kapesní nůž, základní trvanlivé potraviny včetně nápojů přibližně na 2 až 3 dny a také předměty pro vyplnění volného času. (Pacinda, Pivovarník, 2010: str. 26; Fiala, Vilášek, 2010: str. 84)

2.4.4 Nouzové přežití

Nouzové přežití představuje souhrn činností a postupů věcně příslušných orgánů, dalších zainteresovaných subjektů a samotných občanů. Jeho cílem je minimalizovat negativní dopady MU na zdraví a životy postiženého obyvatelstva. Nouzové přežití obyvatelstva se využívá při MU jako jsou živelní pohromy, technologické havárie, epidemie, bojová činnost apod. Jde o dočasný způsob přežití obyvatelstva, které je zasaženo následky MU. K nouzovému přežití se především řadí nouzové ubytování, zásobování základními potravinami, pitnou vodou, energiemi, poskytování základních služeb obyvatelstvu a organizování humanitární pomoci. Nouzové přežití navazuje zpravidla na dlouhodobou evakuaci obyvatelstva, ale může být realizováno i přímo na ohroženém území. (Horák, 2015: str. 329, Pacinda, Pivovarník, 2010: str. 26)

Na centrální, krajské a územní úrovni HZS ČR připravují opatření k nouzovému přežití pro některé typy MU. Jedná se o události, jejichž vznik, rozsah a následky nelze předvídat (např. hromadné dopravní nehody, rozsáhlé požáry, teroristické útoky apod.). HZS kraje organizuje a koordinuje humanitární pomoc, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími prostředky potřebnými k přežití obyvatelstva. Na nouzovém přežití se podílí také obecní úřad. (Kratochvílová, 2010: str. 39,51)

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva obec použije nejprve vlastní zdroje a poté se obrací na pomoc přes HZS nebo ORP. HZS kraje zpracovává seznam potenciálních dodavatelů potřebného materiálu a techniky nebo poskytovatelů služeb. Tento seznam je uveden v havarijním plánu kraje. Také je možné využít zásoby Správy státních hmotných rezerv. Jedná se o ústřední orgán státní správy v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy a státních hmotných rezerv. Pokud je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, může obec požádat o státní zásoby pro humanitární pomoc prostřednictvím ORP nebo krajský úřad. (CPBS, 2019)

2.4.5 Individuální ochrana

K opatřením při ochraně obyvatelstva se také může řadit individuální ochrana. Jedná se o soubor organizačních, operačních, ekonomických, materiálních a dalších opatření. Hlavním úmyslem je chránit osoby před účinky nebezpečných chemických, radioaktivních nebo biologických látek. Především jde o ochranu dýchacích cest a pokožku. Využívá se při práci s nebezpečnými materiály a v případě průmyslových havárií a živelních pohrom. Plán individuální ochrany obyvatelstva obsahuje způsob improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu

těla, množství a strukturu prostředků pro vybrané kategorie osob a místa jejich uskladnění, zabezpečení a způsob provedení výdeje prostředků a rozdělení odpovědnosti za provedení individuální ochrany obyvatelstva. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 90)

Kromě členění z funkčního hlediska (ochrana dýchacích cest a ochrana povrchu těla), dělíme prostředky individuální ochrany na vojenské a civilní. Civilní prostředky se dále člení na ochranu určenou pro děti a pro dospělé. Podle způsobu ochrany dýchacích cest rozeznáváme filtrační a izolační prostředky. Mezi jednotlivé prostředky individuální ochrany patří dětské vaky, dětské kazajky, dětské masky, ochranné roušky, ochranné masky, filtry k ochranným maskám, průmyslové filtry a ochranné oděvy. (Smetana, Kratochvílová ml., Kratochvílová, 2010: str. 140, Fiala, Vilášek, 2010: str. 90)

Při stavu ohrožení státu a válečném stavu se pro vybrané kategorie osob vydávají prostředky individuální ochrany. Jedná se o dětské ochranné vaky (pro děti do 1,5 roku), dětské ochranné kazajky (pro děti od 1,5 do 6 let), dětské ochranné masky (pro děti od 1,5 do 18 let), ochranné masky pro osoby umístěné ve zdravotnických a sociálních zařízeních a ochranné masky pro doprovody zmíněných osob. (Kolektiv autorů, 2015: str. 105)

Chránit povrch těla lze i pomocí improvizované ochrany. K improvizované ochraně lze využít civilních oděvů, plastové pláštěnky s kapucí, pláště do deště, pracovní kombinézy, gumové rukavice, holínky atd. Využívají se tedy předměty, které jsou běžně k dispozici v každé domácnosti. Aby byla ochrana účinná, je zapotřebí dodržovat několik zásad. Je nutné, aby byl celý povrch těla pokryt a všechny ochranné prostředky byly co nejlépe utěsněné. K zajištění ještě vyšší ochrany, lze kombinovat více ochranných prostředků nebo použít více vrstev oděvu. Improvizovaná ochrana se využívá v případě potřeby přesunu osob do stálých úkrytů, k úniku ze zamořeného území, k překonání zamořeného prostoru, k ochraně v ochranném prostoru jednoduchého typu a při evakuaci osob. (Fiala, Vilášek, 2010: str. 93; Valášek et al., 2007: str.78)

2.4.6 Ochrana obyvatelstva při povodních

Na území ČR se často objevují MU jako jsou povodně, lesní požáry, silný vítr nebo extrémní výkyvy teplot. Tyto MU se označují jako přírodní katastrofy. Největší škody na našem území, vyvolané aktivovanými hrozbami způsobují povodně. Povodně nejsou novým jevem, který by se zde objevoval pouze v posledních dvou desetiletích, ale za toto období mají na svědomí da-

leko více škod. Je to dáno větším zásahem člověka do krajiny a také silně urbanizovanou krajinou. Dříve nebyl rozliv vody ovlivněn a majetek člověka nebyl také tolik ohrožován. (Adamec et al., 2012: str. 1)

Příčinou povodní může být rozšíření zástavby nebo regulování toků mimo přirozená vodní koryta. K povodním může také dojít, pokud koryta řek nestačí pojmout vodu. Odlišnou situací je záplava. Záplavy jsou zapříčiněné proudem vody, který je způsoben náhlým přívalovým deštěm. Za nebezpečí povodně se označuje situace, pokud dojde k dosažení stanoveného limitu vodního stavu nebo průtoku ve vodním toku a má tendenci stoupat. Dále pokud delší dobu trvají vydatné dešťové srážky nebo se předpokládají intenzivní dešťové srážky, očekává se náhlé tání apod. A také pokud vznikne mimořádná situace na vodním díle a hrozí nebezpečí jeho poruchy. (Horák, 2015: str. 277)

Povodně můžeme dělit na přirozené a zvláštní. Přirozená povodeň znamená přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod. Je způsobena táním sněhu, dlouhotrvajícími regionálními dešťovými srážkami, krátkodobými dešťovými srážkami velké intenzity nebo chodem ledů. Zvláštní povodně jsou způsobené poruchou vodního díla, která může vést až k jeho havárii nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle. Na rozdíl od přirozené povodně, je zde důležitá činnost člověka (úmyslná i neúmyslná). (Adamec et al., 2012: str.12; Smetana, Kratochvílová ml., Kratochvílová, 2010: str.155)

Důraz na ochranu před povodněmi se změnil po velkých povodních, které postihly ČR v letech 1997, 2002 a 2006. Nutno však zmínit, že kromě zmíněných povodní, se každoročně objevují menší regionální a lokální povodně, které však nejsou tolik medializované. Ke změně došlo, i když povodním nelze zcela zabránit a dostává se zde komplikací v systematické realizaci preventivních opatření. V posledních letech proběhly činnosti ke zlepšení připravenosti obyvatelstva, ale i připravenosti záchranného systému. Orientace je také na dostupnost aktuálních informací o meteorologické a hydrologické situaci a předpověď rozsahu povodňového ohrožení. (Adamec et al., 2012: str. 1; Čamrová, Jílková, 2006: str. 8)

Jednak správná organizace subjektů účastnících se na ochraně před povodněmi, ale i právní, technickoorganizační a operativní opatření jsou podstatné pro zvládnutí povodní. Ochrana před povodněmi se zabezpečuje systematickou prevencí a operativními opatřeními. Za ochranu se považují činnosti a opatření, které předcházejí a řeší povodňové riziko v ohroženém území. Problematikou povodní a ochranou před nimi se zabývá zákon č. 254/2001 Sb. o vodách

a o změně některých zákonů (vodní zákon). Důležitá je prevence, při které dochází ke zpracování povodňových plánů, stanovení zátopových území, vyklizení těchto území a přípravu účastníků povodňové ochrany. Ochranou před možnou povodní může také být plánování výstavby, zalesňování svahů, budování poldrů apod. Pokud příslušný povodňový orgán převezme zprávu o povodňové hrozbě, musí situaci vyhodnotit a vyhlásit rozhodnutí k realizaci ochrany dotčeného území. Do ochranných opatření spadá vyrozumění, varování a průběžné informování, povodňové zabezpečovací práce, záchranné práce, příprava a provedení evakuace, zabezpečení nouzového ubytování, zabezpečení pořádkové služby, ochrana kulturních památek, vyhledávání nezvěstných osob, zabezpečení a koordinace humanitární pomoci atd. Používají se tři stupně povodňové aktivity, a to stav bdělosti, stav pohotovosti a stav ohrožení. (Horák, 2015: str. 279)

K účastníkům ochrany před povodněmi, kteří se podílejí na plnění opatření, patří povodňové orgány, správci povodí, správci vodních toků, vlastníci vodních děl, vlastníci pozemků a staveb ohrožených povodněmi a složky IZS. Mezi povodňové orgány, které působí mimo povodně, patří orgány obcí, krajské úřady, Ministerstvo životního prostředí ČR a Ministerstvo vnitra. Naopak povodňové komise obcí, obcí s rozšířenou působností, krajů a ústřední povodňová komise jsou aktivovány při povodni. (Zákon č. 254/2001 Sb.)

Povodňové plány jsou zpracovány obcemi, obcemi s rozšířenou působností, městy, kraji a vlastníky nemovitostí, které určí vodoprávní úřad. Povodňový plán je základním dokumentem pro řízení povodňové ochrany a je členěn na informační, operační, grafickou a dokumentační část. Jeho podstatou je podrobné rozdělení úkolů a činností při provádění opatření k ochraně před povodněmi na úrovni krajských orgánů, státní správy a organizací s celostátní, krajskou nebo významnou regionální působností. Povodňový plán zahrnuje podobu zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, možnosti odtokového režimu, organizaci a přípravu zabezpečovacích prací, metodu včasné aktivace povodňových orgánů, zajištění hlásné a hlídkové služby a ochranu objektů, organizaci a přípravu záchranných prací a zabezpečení základních funkcí v objektech a v území, které byly narušené povodní a stanovené směrodatné limity stupňů povodňové aktivity. (Smetana, Kratochvílová ml., Kratochvílová, 2010: str.155; Horák, 2015: str 283)

Také obyvatelé jsou důležití při provádění ochrany před povodněmi. Mohou navyšovat hráze a zabezpečovat objekty např. pytlí s pískem, upevnit předměty, vypnout elektrický proud, uzavřít plyn a vodu, cenné věci vynést do vyšších pater, zajistit chemikálie, zajistit zásoby jídla

a pití apod. Stejně jako při každé MU je zapotřebí jednat s rozvahou, pomáhat sousedům a lidem, kteří se bez pomoci neobejdou. Obecně je nutné řídit se pokyny správních orgánů a velitele zásahu. Nebezpečné je pohybovat se v místech, která jsou již pod vodou nebo kde hrozí zaplavení. I po opadnutí vody je nezbytné jednat s obezřetností. Nechat zkontrolovat stav budov, stav rozvodů elektrické energie, plynu, stav kvality vody, odčerpát zbylou vodu ze zatopených částí a zlikvidovat kontaminované potraviny. (Horák, 2015: str. 282)

3 BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY V ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ

3.1 Metodika výzkumu

Cílem této práce je vyhodnotit územně plánovací dokumentaci vybraných měst a zhodnotit v nich obsaženou problematiku ochrany obyvatelstva. Analytická část práce se zaměřuje na konkrétní ÚP. Nejdříve budou stanovena kritéria, podle kterých se budou ÚP blíže zkoumat. Pro tento účel se využijí požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování vyplývající z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Přesněji se jedná o návrh ploch pro požadované potřeby:

1. ochrany území před průchodem průlomové vlny, která vznikne zvláštní povodní,
2. zón havarijního plánování,
3. ukrytí obyvatelstva v důsledku MU,
4. evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
5. skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci,
6. vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce,
7. záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,
8. ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
9. nouzového zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií.

Pro hodnocení ÚP je zapotřebí vybrat konkrétní města, případně okolní obce. Výběr bude probíhat podle dvou klíčů. Prvním kritériem výběru je oblast, ve které se město či obec nachází. Jednotlivá města a obce budou vybrány tak, aby byly součástí jedné obce s rozšířenou působností. V této práci je zvoleno ORP Pardubice. Druhé kritérium je, aby se jednalo o výběr, který zahrnuje různě velké obce. V tomto případě je velikost obce stanovena dle počtu obyvatel. Konečný výběr tak bude zahrnovat 10 obcí patřících do ORP Pardubice s rozdílnými počty obyvatel.

ÚP vybraných obcí budou následně jednotlivě prozkoumány, zda obsahují ochranu obyvatelstva a do jaké míry se jí věnují. V závěru práce dojde k celkovému zhodnocení, zda byly stanovené požadavky naplněny, včetně toho, jakou formou jsou zpracovány a řešeny. V rámci

vyhodnocení bude vytvořena tabulka, ve které budou všechny ÚP vybraných obcí a jejich plnění požadavků plynoucích z vyhlášky. Požadavky musí být obsaženy jak v textové, tak i v grafické části. Při splnění je v tabulce použit znak „√“. Pokud je splněn pouze v jednom případě tak je uvedena ta část, která je splněna (T - textová část; G - grafická část). Při nesplnění je použit znak „×“. Pro lepší přehlednost jsou v tabulce požadavky uvedeny pod čísly, které odpovídají výčtu požadavků, který je uveden výše.

V rámci práce byla stanovena hypotéza: Územní plány vybraných obcí se věnují dostatečně ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech. Alespoň do té míry, že budou navrhovat řešení požadavků, které stanovuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

3.2 Požadavky civilní ochrany

K základním funkcím regionů patří aspekty bezpečnosti. Mezi ně patří i opatření k zajištění ochrany obyvatelstva při MU. Ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva jsou uvedené požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování. Uplatňují se jako požadavky civilní ochrany, které vyplývají z havarijních a krizových plánů. Rozsah koresponduje s charakterem území a druhem územně plánovací dokumentace. (Vyhláška č. 380/2002 Sb.; Řehák, Martínek, Růžičková, 2015: str. 2)

Návrh zadání územního plánu velkého územního celku musí obsahovat návrh území speciálních zájmů pro potřeby:

- evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
- nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou,
- ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných na území,
- ochrany před důsledky možného teroristického útoku na objekty, u kterých by poškození mohlo způsobit MU.

Návrh zadání územního plánu obce musí obsahovat v textové a grafické části územního plánu obce návrh ploch pro potřeby:

- ochrany území před průchodem průlomové vlny, která vznikne zvláštní povodní,
- zón havarijního plánování,
- ukrytí obyvatelstva v důsledku MU,
- evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
- skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci,

- vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce,
- záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při MU,
- ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
- nouzového zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií.

Návrh zadání regulačního plánu musí obsahovat doložku civilní ochrany, která je členěna na textovou a grafickou část. V textové části jsou stanoveny požadavky na pozemky a požadavky na jejich využití pro:

- opatření vyplývající z určení záplavových území a zón havarijního plánování,
- umístění stálých a improvizovaných úkrytů,
- ubytování evakuovaného obyvatelstva,
- skladování materiálu civilní ochrany,
- zdravotnické zabezpečení obyvatelstva,
- ochranu před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
- umístění nově navrhovaných objektů zvláštního významu,
- nouzové zásobování obyvatelstva vodou,
- záchranné, likvidační a obnovovací práce pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,
- zřízení humanitární základny,
- požární nádrže a místa odběru vody k hašení požárů.

Havarijní plán popisuje činnosti a opatření vedoucí k omezení nebo odstranění následků MU nebo havárie. Tyto dokumenty se rozlišují na havarijní plán kraje, vnější havarijní plán a vnitřní havarijní plán. Havarijní plán kraje řeší MU vyžadující vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu podle poplachového plánu. Vnější havarijní plán se zabývá jadernými zařízeními nebo pracovišti IV. kategorie a také místy, kde je možnost vzniku závažné havárie způsobené nebezpečnými chemickými látkami a přípravky. Vnitřní havarijní plán je zpracován pro objekty a zařízení, kde je možnost vzniku závažné havárie a zároveň jsou zařazeny do skupiny B, podle zákona č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií a je zde povinnost vypracovat bezpečnostní zprávu. Taktéž se to týká provozovatelů jaderných zařízení nebo pracovišť IV. kategorie. (Generální ředitelství HZS ČR, 2019)

Krizový plán je základní plánovací dokument, který obsahuje krizová opatření a postupy k řešení krizových situací. Má vytvářet podmínky k zabezpečení připravenosti na krizové situace a jejich řešení pro orgány krizového řízení a další dotčené subjekty. Krizové plány můžeme dělit na objektové a územní. Objektové krizové plány jsou zpracovávány ministerstvy a jinými ústředními správními úřady, Českou národní bankou, Kanceláří Poslanecké sněmovny, Kanceláří Senátu, Kanceláří prezidenta republiky, Nejvyšším kontrolním úřadem, Úřadem pro zahraniční styky a informace a Bezpečností informační službou. Územní krizové plány se vytvářejí pro konkrétní území (krizový plán kraje, krizový plán ORP). Náležitosti a způsob zpracování krizového plánu je upraven v nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení §27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Metodika zpracování krizových plánů stanovuje obsahové vymezení náležitostí a další podrobnosti související se zpracováním krizového plánu. Zajišťuje jednotný postup zpracování krizových plánů. (Kolektiv autorů, 2015: str. 224)

3.3 Metodiky v oblasti územního plánování

Na webových stránkách Ústavu územního rozvoje (www.uur.cz) jsou dostupná stanoviska a metodiky v oblasti územního plánování. Jelikož se tato práce dále věnuje konkrétním územním plánům z hlediska ochrany obyvatelstva, je zde vhodné uvést, jak je řešena ochrana obyvatelstva v těchto dokumentech.

Stanoviska a metodiky jsou přehledně rozděleny do problémových okruhů podle oboru územního plánování MMR:

1. Politika územního rozvoje ČR,
2. Územně plánovací dokumentace a jejich změny,
3. Územně plánovací podklady a jejich aktualizace,
4. Posuzování vlivů na životní prostředí a na udržitelný rozvoj území,
5. Orgány územního plánování, dotčené orgány,
6. Zastavěné území,
7. Úprava vztahů v území,
8. Ostatní stanoviska a metodiky.

V oblasti Územně plánovací dokumentace a jejich změny je mimo jiná metodická sdělení uveden Příklad k metodickému pokynu k obsahu územního plánu. Zpracovatelem dokumentu je MMR ČR a metodika byla vydána v roce 2014. Znázorňuje obsah návrhu územního plánu, kde

je mimo jiné součástí také kapitola *Koncepce uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití, územní systém ekologické stability, prostupnost krajiny, protierozní opatření, ochrana před povodněmi, rekreace, dobývání ložisek nerostných surovin*. Část kapitoly je věnována ochraně před povodněmi. Z tohoto dokumentu vyplývá, že v územním plánu by měla být popsána záplavová území s konkrétní aktivní zónou. Měl by také navrhnout protipovodňová opatření a opatření ke zvýšení retenční schopnosti krajiny. V rámci návrhu územního plánu se navrhuje opatření pro zvýšení ochrany území před velkými vodami. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014)

Ve stejné oblasti se dále nachází dokument Zadání regulačního plánu z podnětu nenahrazujícího územní rozhodnutí. Zpracovatelem je MMR ČR a metodika byla vydána v roce 2016. V této metodice se nachází osnova zadání. Osnova zahrnuje kapitolu *Další požadavky vyplývající z územně analytických podkladů a ze zvláštních právních předpisů (například požadavky na ochranu veřejného zdraví, požární ochrany, civilní ochrany, obrany a bezpečnosti státu, ochrany ložisek nerostných surovin, geologické stavby území, ochrany před povodněmi a jinými rizikovými přírodními jevy)*. V zadání regulačního plánu mají být uvedeny požadavky vyplývající z územně analytických podkladů, pokud již nebyly uvedeny a požadavky, které vyplývají z vyjádření dotčených orgánů k návrhu zadání, pokud již nebyly taktéž uvedeny v předchozích částech. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2016)

V další oblasti Územně plánovací podklady a jejich aktualizace je uvedena Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady. Zpracovatelem je MMR a metodika byla vydána v roce 2019. Tato metodika se věnuje jednotlivým sledovaným jevům, které jsou v databázi územně analytických podkladů podle Přílohy č. 1 vyhlášky č. 500/2006 Sb. o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Mezi sledovanými jevy jsou např. záplavová území včetně aktivních zón; kategorie území podle map povodňového ohrožení v oblastech s významným povodňovým rizikem; kritické body a jejich povodí, území ohrožená zvláštními povodněmi; stavby, objekty a zařízení na ochranu před povodněmi a území určená k řízeným rozlivům povodí; objekty důležité pro obranu státu a jejich ochranná pásma zájmová území; vymezené zóny havarijního plánování; objekty civilní a požární ochrany a stavby důležité pro bezpečnost státu a vymezená území pro zajištění bezpečnosti státu. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2019)

V oblasti Ostatní stanoviska a metodiky je dokument Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Zpracovatelem je České vysoké učení technické v Praze a byl vydán v roce 2016. Dokument upravuje hodnoty standardů dostupnosti veřejné infrastruktury. Ve standardech dostupnosti občanského vybavení je také upravena ochrana obyvatelstva, a to konkrétně Hasičská

zbrojnice dobrovolných hasičů, Hasičská stanice a stálý úkryt obyvatelstva. (České učení technické v Praze, 2016)

I když ve výše uvedených dokumentech je ochrana obyvatelstva řešena, většinou se nejedná o rozsáhlejší nebo detailnější úpravu. V dalších metodikách se již ochrana obyvatelstva z pohledu určitých požadavků neřeší.

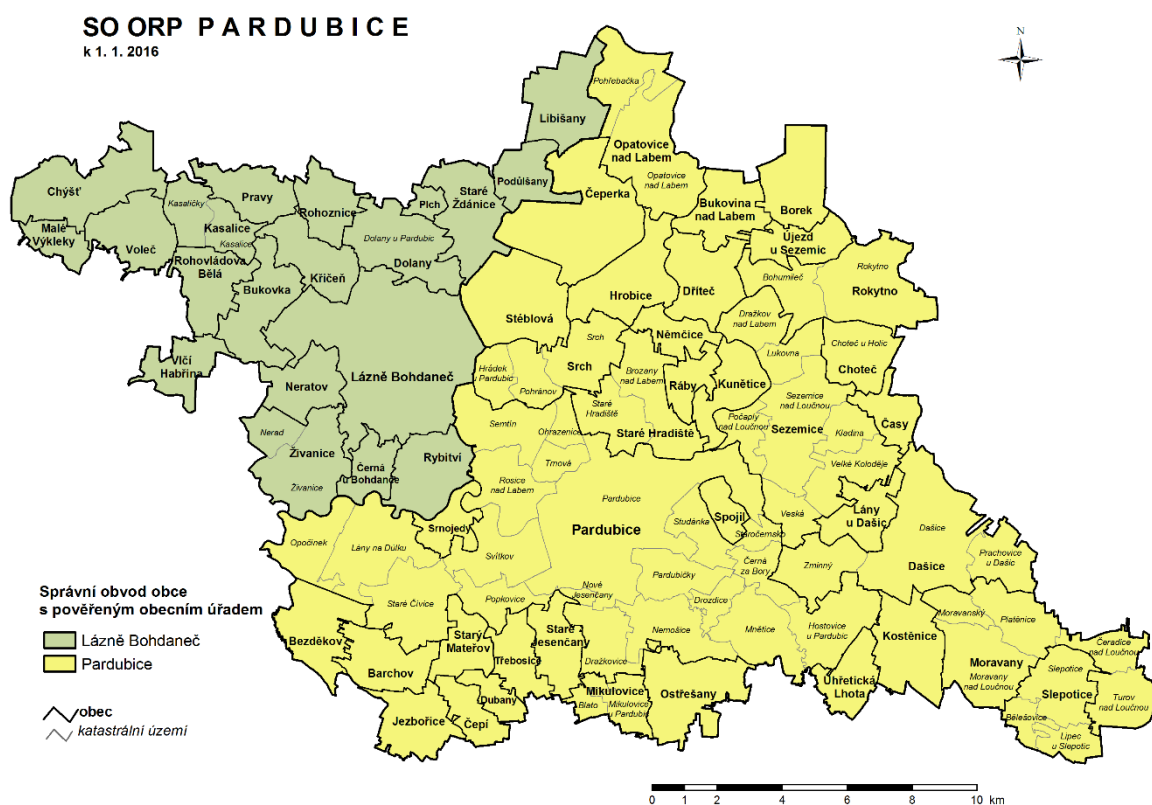
Na stránkách Ústavu územního rozvoje (www.uur.cz) je také dostupná internetová příručka Principy a pravidla územního plánování. Jedná se o přehledný souhrn a výklad poznatků současného urbanismu a územního plánování. Na jeho existenci se podílí Ústav územního rozvoje s význačnými specialisty oboru a za garantování Odboru územního plánování MMR. Jeho objektivitu a určitou prestiž zajišťuje recenze předních odborníků z akademické sféry z příslušných rezortů a projektové činnosti. Nutno uvést, že tento dokument je průběžně aktualizován. Dokument se dělí do pěti kapitol:

- A. Principy udržitelného rozvoje území,
- B. Koncepce územního rozvoje ČR,
- C. Funkční složky,
- D. Územní plánování, jeho orgány, nástroje a vazby,
- E. Pojmy.

V kapitole Funkční složky je uvedena část, která se věnuje Občanské vybavenosti. Tento úsek dokumentu byl vydán v roce 2006 a jeho poslední aktualizace proběhla v roce 2012. V závěru této části je věnován prostor pro zařízení pro ochranu obyvatelstva. Uvedeno je zde dělení zařízení pro ochranu obyvatelstva: stavby pro obranu státu (spadající pod Ministerstvo obrany), stavby pro bezpečnost (Policie, Policejní akademie, Hasičský záchranný sbor, Úřad BIS aj., spadající pod Ministerstvo vnitra), stavby pro účely vězeňské služby (spadající pod Ministerstvo spravedlnosti). Dále se však text člení na stavby pro vězeňství a stavby civilní ochrany. Konkrétněji zde jsou popsány hlavní zásady pro budování improvizovaných úkrytů a základní charakteristika stálých úkrytů. (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2017)

4 OBEC S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ PARDUBICE

ORP Pardubice se nachází v Pardubickém kraji s rozlohou 409 km² a s počtem 130 048 obyvatel (k 31.12.2018). Počtem obyvatel převyšuje ostatní správní obvody. Žije zde 25 % obyvatelstva kraje. Dále se dělí na dvě obce s pověřeným úřadem (Pardubice a Lázně Bohdaneč). Počet obcí je 56 (druhý nejvyšší po Chrudimsku). Podrobné rozdělení obcí je znázorněno na následujícím obrázku (Obrázek 8). Jelikož jsou Pardubice krajským městem, je zde vyšší koncentrace obyvatelstva. Hustota zalidnění je 317,7 osob/km². (Český statistický úřad, 2018)

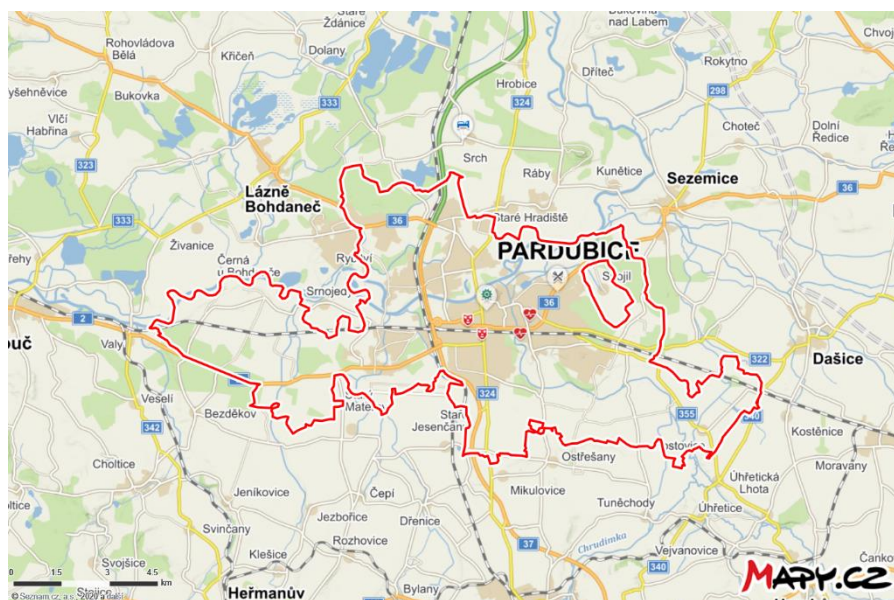
Obrázek 8: ORP Pardubice

Zdroj: (www.czso.cz)

Některé obce ORP Pardubice jsou následně použity pro analýzu jednotlivých územních plánů z hlediska ochrany obyvatelstva. Výběr záměrně zahrnuje obce s rozdílnými počty obyvatel (následující počty obyvatel jsou platné k 1.1.2019). Mezi vybrané obce jednak patří Pardubice, které zastupují krajské město (90 688 obyvatel). Dále Sezemice (3945 obyvatel), Lázně Bohdaneč (3 525 obyvatel), Opatovice nad Labem (2 585 obyvatel), Staré Hradiště (1900 obyvatel), Srch (1 658 obyvatel), Žvanice (1 000 obyvatel), Rokytno (895 obyvatel), Ráby (551 obyvatel) a Barchov (245 obyvatel). (Český statistický úřad, 2019)

4.1 Územní plán města Pardubice

Pardubice jsou statutární město s rozlohou 82,65 km² a žije zde 90 688 obyvatel. Nacházejí se na soutoku řek Labe a Chrudimky (Obrázek 9). Město má dobrou dopravní dostupnost. Významnou roli má železnice a letiště se smíšeným provozem. Příjemným prostředím jsou městské parky a stále častějším dopravním prostředkem jsou kola. Město je především spojováno s Univerzitou Pardubice, ale i se sportovními událostmi, jako je Velká pardubická nebo třeba Zlatá přilba. Pardubice se neustále rozvíjejí a vzkvétají, na čemž mají vliv různé rekonstrukce. Zrekonstruován byl např. zámek, třída Míru nebo prostor před vlakovým nádražím. Proběhla oprava několika domů a také jich byla řada nově postavených. Změna je i realizována na panelových sídlištích, v parcích nebo na dětských hřištích.

Obrázek 9: Poloha města Pardubice

Zdroj: www.mapy.cz

Na webových stránkách města Pardubice (www.pardubice.eu) je dostupná záložka Územní plánování. Zde jsou přehledně uvedeny územně plánovací dokumentace obcí, ze kterých je následně čerpáno. ÚP města Pardubice je uveden zvlášť a dále se dělí na Nový Územní plán města Pardubice a Úplné znění Územního plánu města Pardubice po XVIIb-1 změně. Úplné znění Územního plánu města Pardubice po XVIIb-1 změně má představovat aktuální platný ÚP, který zastupitelstvo města vydalo. Zpracován byl v roce 2018 a dokument je označen rokem 2019. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta a projektantem je Ate-

lier AURUM spol. s r. o. V tomto dokumentu však není uvedeno nic ohledně ochrany obyvatelstva a civilní ochrany. Grafická část uvádí záplavová území, protipovodňová opatření a ochranná pásma.

V následující tabulce (Tabulka 3: Splnění požadavků v ÚP Pardubice) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

Tabulka 3: Splnění požadavků v ÚP Pardubice

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Pardubice	×	×	×	×	×	×	×	×	×

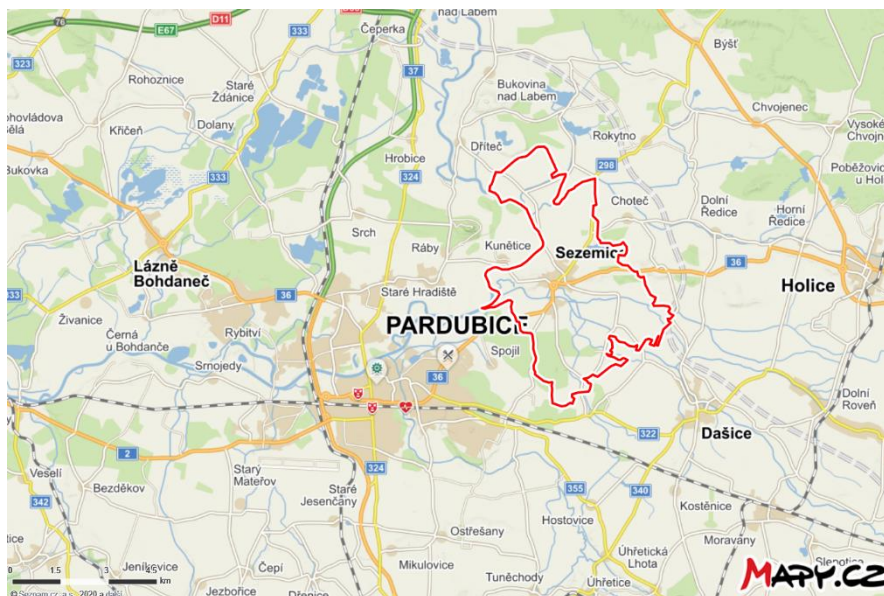
Zdroj: vlastní zpracování

Nový Územní plán města Pardubice byl zpracován taktéž v roce 2018. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta a projektantem je Royal Haskoning DHV Czech Republic spol. s r. o. V tomto dokumentu je pod civilní ochranou uvedeno, že ochrana obyvatel, zdroje rizik a zóny havarijního plánování jsou určeny Havarijním plánem Pardubického kraje. Evakuace a shromažďování budou stanoveny podle konkrétní situace. Navíc se evakuací zabývá Plán evakuace obyvatelstva statutárního města Pardubic při povodních. Jsou zde také uvedena konkrétní místa pro evakuační střediska. Objekty předškolních, školních a veřejných ubytovacích zařízení lze použít jako nouzová ubytování. Ve městě je k ochraně obyvatel využíván rozhlasový systém varování. Nutné je brát ohled především na bezpečnostní pásma Explosia, a. s. Ochrana před povodněmi je řešena nově vybudovanými protipovodňovými opatřeními, které chrání území před stoletou vodou z řek Labe a Chrudimky. Jsou zde také stanovena záplavová území, včetně záplavových území, kde je možnost zvláštní povodně.

4.2 Územní plán Sezemice

Město Sezemice se nachází přibližně 6 km od krajského města Pardubice (Obrázek 10). Leží na řece Loučná, rozprostírá se na ploše 22,15 km² a žije zde 3 945 obyvatel. Jedná se o rozvíjející se město s rostoucí bytovou výstavbou. Je zde vybudovaná kompletní infrastruktura, odpadové hospodářství, ale i kulturní a sportovní zázemí. Nová radnice, která byla otevřena v roce

2004, disponuje i víceúčelovým sálem, který je plně využíván. Město se také zaměřuje na přírodu, a to konkrétně na vytvoření sportovně relaxačního lesoparku Mlynářka. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo města Sezemice v roce 2010. Pořizovatelem je Městský úřad Sezemice, odbor stavebního úřadu a územního plánování. Projektantem je Atelier Ing. arch. Pavel Mudruňka.

Obrázek 10: Poloha města Sezemice

Zdroj: www.mapy.cz

V ÚP je uvedeno, že se zde nachází záplavová území. Dále zde jsou uvedena opatření proti záplavám jako jsou ochranné hrázky, ochranné valy, navýšení násypem, případně individuální ochrana. V textové části je také uvedeno území, které může být zasaženo záplavovou vlnou. Možnost průchodu průlomové vlny není zmíněna. Dále jsou zde uvedena a v grafické části znázorněna ochranná pásma, ale zóny havarijního plánování zde uvedeny nejsou. Další informace ohledně ochrany obyvatelstva a civilní ochrany již nejsou zmíněny.

V následující tabulce (Tabulka 4) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

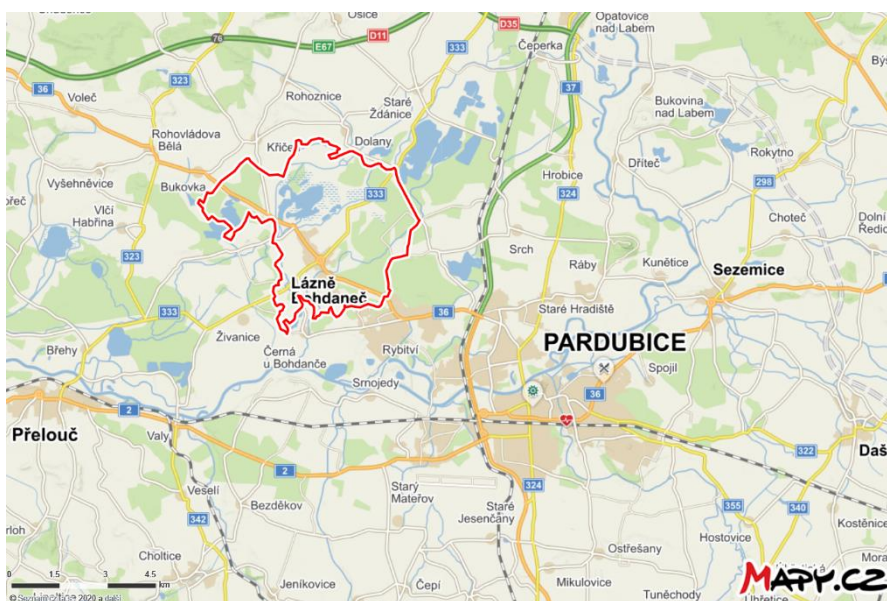
Tabulka 4: Splnění požadavků v ÚP Sezemice

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sezemice	×	×	×	×	×	×	×	×	×

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Územní plán města Lázně Bohdaneč

Město Lázně Bohdaneč leží 8 km od Pardubic (Obrázek 11). Jedná se o jediné lázeňské město v Pardubickém kraji. Jeho rozloha je 21,69 km² a žije tu 3 525 obyvatel. Výhodou je výborná dopravní dostupnost, jelikož se nachází na rušné křižovatce silnic. Kromě ostatních výhod je jednoznačně kladem také okolní příroda. Místo je tedy vhodné pro výstavbu samostatných rodinných domů, což také umožňuje ÚP. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo města Lázně Bohdaneč v roce 2013. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je Atelier SURPMO Hradec Králové.

Obrázek 11: Poloha města Lázně Bohdaneč

Zdroj: www.mapy.cz

Na území města není stanoveno záplavové území. Opatření k ochraně před povodněmi nejsou navrhována. Uspořádání terénu a krajiny zajišťuje odvod vyšších srážkových vod. Správci toků mají udržovat průchodnost toků. Při projektových dokumentacích rozvojových ploch by měly být dostatečně dimenzovány propustky pod zpevněnými plochami, aby nedošlo k lokálním vyběžením. Město má také podklady k tomu, že v minulosti nedocházelo k záplavám vlastní zástavby nebo větších areálů.

V části územního plánu, ve kterém se řeší ochrana obyvatelstva je uvedeno, že zóny havarijního plánování jsou respektovány (znázorněny jsou pak v grafické části). Pro evakuaci obyvatelstva a jeho ubytování je určena shromažďovací plocha autobusového nádraží u Náměstí bratřanců Veverkových, Masarykovo náměstí, parkoviště před budovou ZŠ Na Lužci a sportovní areál (bývalý AFK Atlantik). Pro dočasné ubytování lze využít budovu ZŠ na Masarykově náměstí

a Sokolovnu. Pro zasahující techniku a laboratoře při záchranných, likvidačních a obnovovacích pracích je možné využít plochu autobusového nádraží na náměstí Bratranců Veverkových. Při stavbě musí být respektována bezpečnostní pásma závodu Explosia, a. s. v Semtíně. Dále je respektováno ochranné pásmo letištního radiolokačního prostředku, komunikační vedení včetně ochranného pásma, vojenské objekty včetně ochranného pásma, vodovodní síť a síť kanalizačních stok včetně ochranného pásma, nadzemní a podzemní vedení elektrizační soustavy včetně ochranného pásma, vedení plynovodu včetně ochranného pásma a jiná ochranná pásma, která jsou zakreslená. ÚP po změnách (2017) navíc uvádí, že nouzové zásobování pitnou vodou bude zajišťováno cisternami z jiného zdroje a dovozem balené pitné vody.

V následující tabulce (Tabulka 5) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

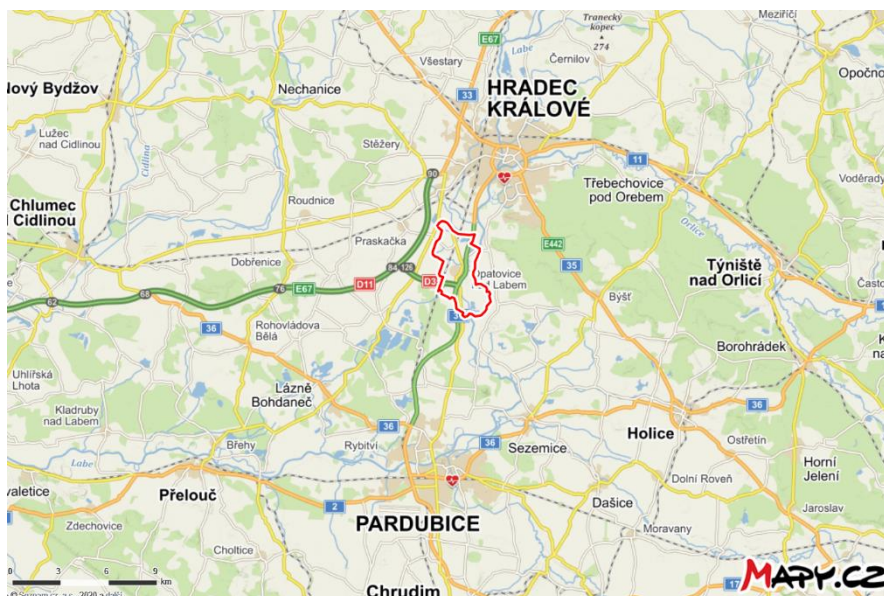
Tabulka 5: Splnění požadavků v ÚP Lázně Bohdaneč

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Lázně Bohdaneč	×	✓	×	T	×	×	T	×	×

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Územní plán obce Opatovice nad Labem

Obec Opatovice nad Labem leží mezi Pardubicemi a Hradcem Králové (Obrázek 12). Rozloha obce je 12,01 km² a žije zde 2 585 obyvatel. Jedná se o moderní obec s výhodnou polohou, odpovídajícím zázemím, vybavením a krásnou okolní přírodou. Pořizovatelem ÚP je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je Atelier AURUM s. r. o. Pardubice. ÚP byl vydán zastupitelstvem obce Opatovice nad Labem v roce 2018.

Obrázek 12: Poloha obce Opatovice nad Labem

Zdroj: www.mapy.cz

Tento ÚP obsahuje část s názvem Požadavky civilní ochrany. Ta je dále rozdělena podle konkrétních požadavků, které vyplývají z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Při využívání území a umístování zástavby je zohledněn možný průchod průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní. Nachází se zde Opatovický kanál, který je regulován a v zastavěném území nepředstavuje hrozbu. Na území jsou další drobné vodní toky, které nezpůsobují nebezpečí. Pásma havarijního plánování mají dálnice II. třídy, silnice I. třídy, železnice, vysokotlaký plynovod a areál Elektrárny Opatovice. Pro potřeby ukrytí obyvatelstva v důsledku mimořádné události není vybudován tlakově odolný kryt. Využit lze pouze přirozené ochranné vlastnosti staveb. Pokud by nastal válečný stav, budou budovány improvizované úkryty. Pro případ evakuace jsou v obci plánována přijímací a evakuační střediska (Základní škola, Restaurace U Řeháků, Sportovní areál v sídle Pohřebačka, Sportovní areál v sídle Opatovice nad Labem, Prostranství u obecního úřadu, Prostranství na křižovatce ulic Pardubická a Václavská). Sklady materiálu civilní ochrany a humanitární základna v obci nejsou navrhovány. Výdejní sklad by byl zřízen podle potřeby, nejspíše v budově obecního úřadu. ÚP nenavrhuje zdroje, kde by mohl být možný únik nebezpečných látek. ÚP nenavrhuje území pro průmyslovou, zemědělskou nebo jinou činnost, která by ohrožovala životní prostředí. Při záchranných, likvidačních a obnovovacích pracích lze využít plochy rozšířených uličních prostorů, parkovišť a manipulační plochy (např. u železniční stanice Opatovice nad Labem, prostranství podél průjezdného úseku silnice II. třídy zastavěným územím, parkoviště v areálu bývalých kasáren, u objektu obecního úřadu). Využit je možné také manipulační plochy ve

výrobních areálech. Zdrojem možného úniku nebezpečných látek je pouze zóna Elektrárny Opatovice. ÚP takové zdroje nenavrhuje. Nouzové zásobování pitnou vodou je řešeno pomocí cisteren a případně balenou vodou. V ÚP jsou také konkrétně vymezeny místa, kde budou cisterny a agregáty umístěny.

V následující tabulce (Tabulka 6) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

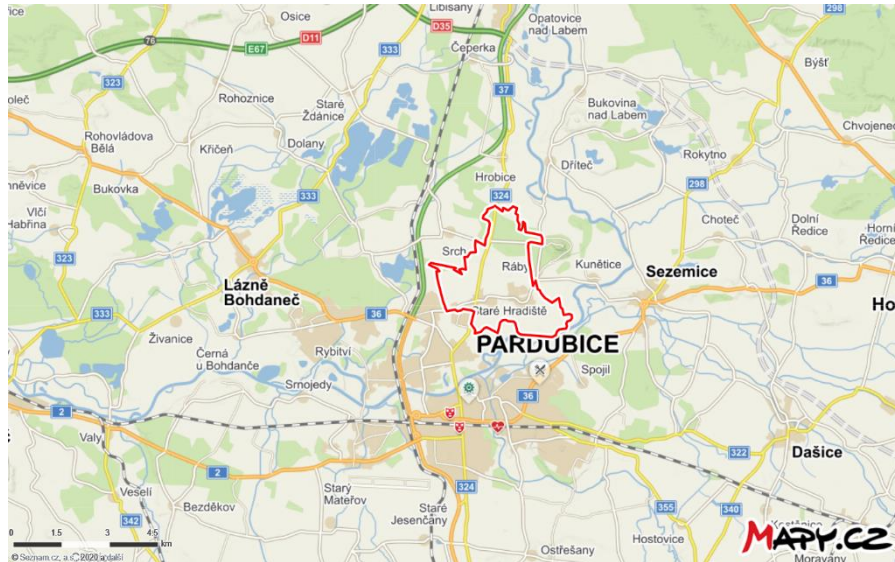
Tabulka 6: Splnění požadavků v ÚP Opatovice nad Labem

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Opatovice nad Labem	T	✓	T	T	✓	T	T	T	T

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Územní plán obce Staré Hradiště

Obec Staré Hradiště se nachází 2 km od Pardubic (Obrázek 13). Rozprostírá se na ploše 8,79 km² a žije zde 1900 obyvatel. Po celé obci je rozveden plyn, vodovod a kanalizace. V současné době pokračuje výstavba rodinných domů. Jedná se o atraktivní lokalitu, protože obec leží mezi Pardubicemi a Hradcem Králové a je zde dobré dopravní spojení. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo obce Staré Hradiště v roce 2015. Pořizovatelem ÚP je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je Ateliér REGIO s. r. o.

Obrázek 13: Poloha obce Staré Hradiště

Zdroj: www.mapy.cz

V ÚP této obce je část s názvem Civilní ochrana, obrana státu, požární ochrana a další specifické požadavky. Ta se věnuje přímo požadavkům civilní ochrany. ÚP uvádí, že do území obce zasahuje záplavové území a aktivní zóna záplavového území. Jsou respektovány, ale ÚP nenavrhuje žádné konkrétní opatření. Podle Havarijního plánu Pardubického kraje zde nezasahuje žádná vnější zóna havarijního plánování a nenachází se tu objekty, které by podléhaly havarijnímu režimu. Nachází se zde zóna havarijního plánování pro silniční síť, pro železniční trať a pro vysokotlaký plynovod. Pro informování obyvatelstva je v obci využíván místní rozhlas a varovná siréna. Pro ukrytí obyvatelstva zde není žádný stálý úkryt. Je však možné využít improvizované úkryty jako jsou např. sklepní prostory stávající zástavby. Pro shromažďování obyvatel jsou vhodná veřejná prostranství s dostupností pro techniku IZS (např. prostor před hostincem, parkoviště u fotbalového hřiště apod). Pro potřeby nouzového ubytování lze využít mateřských škol a předpokládá se i využití možnosti samoubytování u příbuzných. V obci se nenachází stálý sklad civilní ochrany a humanitární pomoci, ale pro tyto potřeby je možné využít Obecní úřad nebo hasičskou zbrojnici. Na území se taktéž nenacházejí ohrožující objekty, ale v případě vzniku MU budou nebezpečné látky vyvezeny mimo obec. Na záchranných, likvidačních a obnovovacích pracích se bude podílet Sbor dobrovolných hasičů, nejbližší stálý HZS a v případě potřeby soukromé firmy a fyzické osoby, které mají potřebnou techniku. V krizových situacích lze využít pro zásobování vodou cisterny nebo se použije voda balená. Nouzové zásobování obyvatel elektrickou energií bude řešeno mobilním zdrojem, který bude napojen na budovu Obecního úřadu. V obci jsou umístěné hydranty a požární studny pro zajištění zásobování požární vodou.

V následující tabulce (Tabulka 7) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

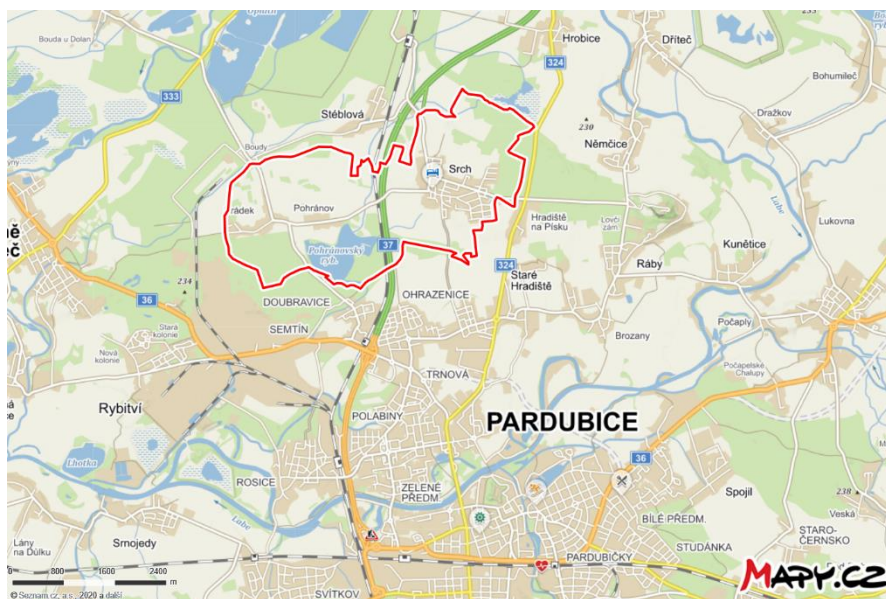
Tabulka 7: Splnění požadavků v ÚP Staré Hradiště

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Staré Hradiště	×	✓	T	T	T	×	×	✓	T

Zdroj: vlastní zpracování

4.6 Územní plán obce Srch

Obec Srch leží 6 km od Pardubic (Obrázek 14). Rozloha obce je 8,43 km² a žije zde 1 658 obyvatel. Jedná se o moderní obec s významnou polohou mezi Pardubicemi a Hradcem Králové. Nejen to láká k výstavbě rodinných domků, a tak počet obyvatel roste a obec se více rozvíjí. ÚP vydalo zastupitelstvo obce Srch v roce 2014. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je Atelier Ing. arch. Pavel Mudruška.

Obrázek 14: Poloha obce Srch

Zdroj: www.mapy.cz

ÚP obsahuje část s názvem Civilní ochrana. Zde jsou uvedeny jednotlivá hlediska obrany státu a civilní obrany. Je zde uvedeno, že se v území nepředpokládá průchod průlomové vlny vzniklé

zvláštní povodní. A v obci není vyhlášeno záplavové území. Dále tu jsou vymezeny zóny havarijního plánování kolem silnice, železnice a také sem zasahuje zóna havarijního plánování areálu Semtín. Obec je vybavena sirénou pro zvukové varování v případě havárie. Na území se nenachází žádné stálé tlakově odolné úkryty. Pro shromáždění obyvatel je vymezeno fotbalové hřiště a sportovní plocha. Pro nouzové ubytování lze využít budovu školy. Pro záchranné, likvidační a obnovovací práce je určena plocha sanované skládky. Pro umístění mobilních náhradních zdrojů vody a elektrické energie jsou vymezeny konkrétně tři místa.

V následující tabulce (Tabulka 8) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

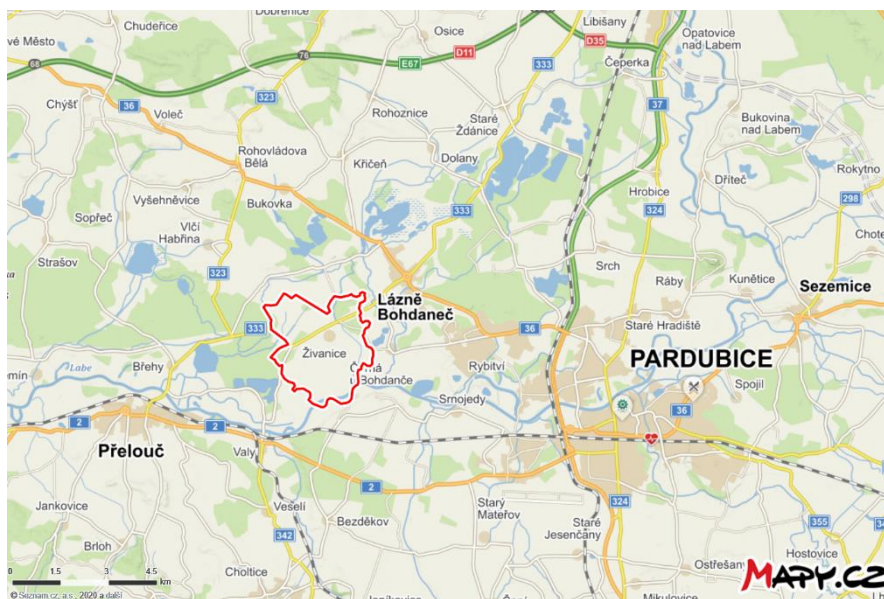
Tabulka 8: Splnění požadavků v ÚP Srch

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Srch	✓	✓	T	T	×	×	T	×	T

Zdroj: vlastní zpracování

4.7 Územní plán obce Živanice

Obec Živanice se nachází přibližně 10 km od města Pardubice (Obrázek 15). Rozloha je 7,95 km² a žije zde 1 000 obyvatel. V obci se nachází pošta, škola, obecní knihovna, hřiště a tělocvična. Policie a zdravotnická zařízení jsou využívána v okolních městech. ÚP vydalo zastupitelstvo obce Živanice v roce 2015. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je Atelier REGIO s. r. o.

Obrázek 15: Poloha obce Živanice

Zdroj: www.mapy.cz

ÚP obsahuje část s názvem Civilní ochrana, obrana státu, požární ochrana a další specifické požadavky. V této části se přehledně nacházejí jednotlivé požadavky civilní ochrany. Podle Havarijního plánu Pardubického kraje do území nezasahuje vnější zóna havarijního plánování. Také se zde nenacházejí objekty podléhající havarijnímu režimu. Ochranné pásmo je podél silnice II. třídy a podél vysokotlakového vedení zemního plynu. Obec je ohrožena zvláštními povodněmi. Na území zasahuje záplavové území a aktivní zóna záplavového území. Při realizaci výstavby v rámci zastavitelných a přestavbových ploch nemůže dojít ke zhoršení odtokových poměrů z povrchu urbanizovaného území. Pro ukrytí obyvatelstva v důsledku MU není v obci zřízen stálý úkryt, ale je možné využít improvizované úkryty (škola, sokolovna a sklepní prostory stávající zástavby). Při evakuaci bude zřízena pracovní skupina na Obecním úřadě, která bude spolupracovat s krizovým štábem ORP Pardubice. Pro shromažďování bude využit prostor sokolovny. Jako nouzové ubytování lze použít budovu školky a školy. K informování obyvatel je v obci k dispozici siréna a místní rozhlas. V obci není žádný stálý sklad civilní ochrany a humanitární pomoci. V případě potřeby lze pro takové účely využít sokolovnu. Také se tu nenachází žádné ohrožující objekty, které by byly zdrojem nebezpečných látek. Na záchraných, likvidačních a obnovovacích pracích se bude podílet Sbor dobrovolných hasičů Živanice, nejbližší stálý hasičský záchranný sbor a soukromé firmy disponující potřebnou technikou. Nouzové zásobování pitnou vodou je možné pomocí cisteren a dovozu balené vody. Zdroj elektrické energie bude případně napojen na budovu obecního úřadu. Požární voda je zajištěna pomocí hydrantů a také prostřednictvím vodní plochy.

V následující tabulce (Tabulka 9) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

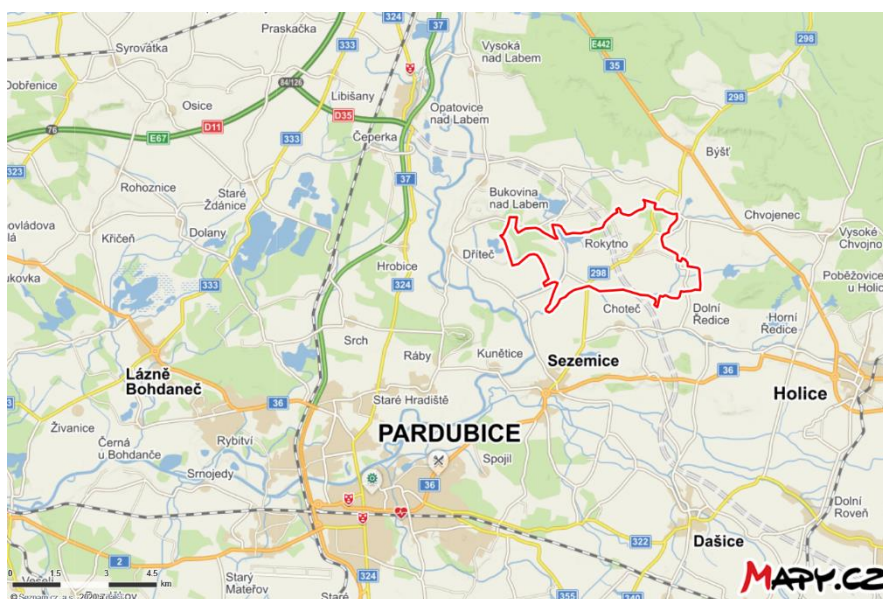
Tabulka 9: Splnění požadavků v ÚP Živanice

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Živanice	×	✓	T	T	✓	T	×	T	T

Zdroj: vlastní zpracování

4.8 Územní plán Rokytno

Obec Rokytno leží přibližně 12 km od Pardubic (Obrázek 16). Rozprostírá se na ploše 10,82 km² a žije zde 895 obyvatel. Významné je chráněné území, kde se nachází písečné přesypy. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo obce Rokytno v roce 2016. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta a projektantem je Ateliér AURUM s. r. o.

Obrázek 16: Poloha obce Rokytno

Zdroj: www.mapy.cz

V ÚP této obce je část, která se věnuje přímo požadavkům civilní ochrany. Obcí neprotéká žádný tok, který by způsoboval záplavové území a také se zde nepředpokládá průchod průlomové vlny, která by vznikla zvláštní povodní. Zóna havarijního plánování je stanovena pouze

podél vysokotlakého plynovodu. V obci není vybudován stálý tlakově odolný úkryt, pro potřeby ukrytí lze však využít sklepní prostory některých budov. Pro shromažďování obyvatel v případě nebezpečí jsou určeny prostory u Obecního úřadu, u hasičské zbrojnice, prostranství v části Zástava a prostor u trafostanice. Pro potřeby záchranných, likvidačních a obnovovacích prací budou využity plochy rozšířených uličních prostorů, parkovišť, případně manipulační plochy ve výrobních areálech. Pro zásobování obyvatel vodou formou cisteren jsou stanovena konkrétní místa ve všech částech obce a stejně tak budou rozmístěny agregáty s elektrickou energií. Zdroje vody pro hašení požárů jsou přirozené (rybník a nádrž) a také se zde nachází hydranty.

V následující tabulce (Tabulka 10) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

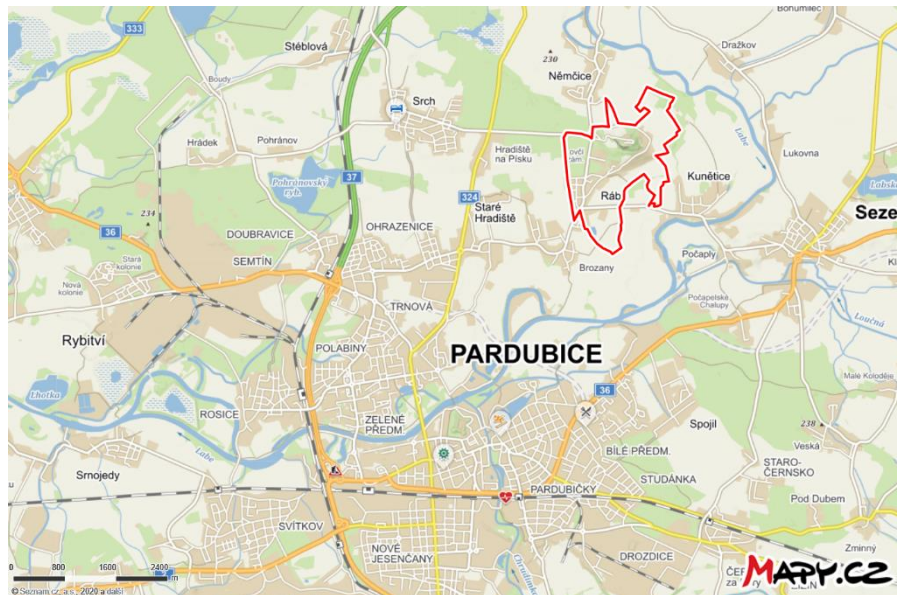
Tabulka 10: Splnění požadavků v ÚP Rokytno

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Rokytno	✓	✓	T	×	×	×	T	×	T

Zdroj: vlastní zpracování

4.9 Územní plán obce Ráby

Obec Ráby se nachází přibližně 4,5 km od centra Pardubic (Obrázek 17: Poloha obce Ráby). Rozprostírá se na území 2,37 km² a žije zde 551 obyvatel. Obec se rozšiřuje pomalu, především výstavbou rodinných domů. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo obce Ráby v roce 2014. Pořizovatelem je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta. Projektantem je A-PROJEKT Pardubice, s. r. o. Území obce je zahrnuto do zón havarijního plánování v Havarijním plánu Pardubického kraje.

Obrázek 17: Poloha obce Ráby

Zdroj: www.mapy.cz

V ÚP je řešena ochrana obyvatelstva před povodněmi, jelikož se zde nachází záplavové území řeky Labe. Ve výkresové části je značeno záplavové území a aktivní zóna. Hranice nezasahuje do zastavitelného ani zastavěného území, protože je zde ochranná hrázka (suchý poldr). Toto území nesmí být zastavováno. Pro ostatní vodní toky není hranice záplavového území zpracována. Také je zde uvedeno, že je potřeba provádět pravidelné čištění a údržba vodních toků. A u vodních toků je potřeba ponechat 6 m volného prostoru od břehové čáry po obou stranách. V další části územního plánu se uvádí požadavky z hlediska ochrany obyvatelstva. Územím prochází vysokotlaký plynovod, proto se zde řeší příslušné ochranné pásmo, bezpečnostní ochranné pásmo a zóna havarijního plánování. Pro případ mimořádné situace je zpracován plán ukrytí obyvatelstva. Stálé úkryty zde budované nejsou a stejně tak nejsou navrhované územním plánem. Organizací výdeje prostředků individuální ochrany se obec nezabývá. Při evakuaci je možné využít stavby pro pobyt evakuovaných osob a osob bez přístřeší. V úvaze jsou i rozsáhlejší návrhové lokality, kde jsou přípustné objekty víceúčelového charakteru, ale takové lokality v územním plánu obsaženy nejsou. Při evakuaci se pro shromažďování obyvatel použijí plochy veřejného prostranství u obecního úřadu nebo plochy sportovišť. Pro nouzové ubytování a stravování lze využít mateřskou školu nebo restaurace. Pro usnadnění záchranných prací se v nové výstavbě budou provádět nejnutnější opatření, která se zaměří na vytvoření základních podmínek pro snížení následků MU a usnadnění záchranných prací. Jsou to opatření v urbanistických řešeních, v komunikacích a inženýrských sítích, skladování materiálu civilní ochrany určeného pro vybrané odbornosti zařazené v systému civilní ochrany, služby civilní ochrany či

materiál humanitární pomoci atd. Na území není žádný provozovatel nebezpečných látek. Sportoviště lze také využít pro techniku a laboratoře při provádění záchranných, likvidačních a obnovovacích prací. V zastavěném území jsou rozmístěné hydranty pro hasební zásah. Hydranty musí odpovídat požadavkům ČSN 73 0873. V obci není náhradní zdroj vody, proto je třeba při nouzovém zásobování obyvatelstva pitnou vodou dovážet vodu v cisternách nebo musí být poskytnuta voda balená.

V následující tabulce (Tabulka 11) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

Tabulka 11: Splnění požadavků v ÚP Ráby

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ráby	×	✓	T	T	×	×	×	✓	×

Zdroj: vlastní zpracování

4.10 Územní plán obce Barchov

Obec Barchov leží přibližně 10 km od Pardubic (Obrázek 18). Obec se rozprostírá na ploše 4,41 km² a žije zde 245 obyvatel. V rámci rozvoje infrastruktury je zde vybudována telekomunikační síť, plynovod, vodovod a kanalizace. Nachází se zde pár malých firem a jako společenské centrum slouží sál Obecního úřadu. Platný ÚP vydalo zastupitelstvo obce Barchov v roce 2019. Pořizovatelem ÚP je Magistrát města Pardubice, Odbor hlavního architekta a projektantem je Ing. arch. Pavel Tománek.

Obrázek 18: Poloha obce Barchov

Zdroj: www.mapy.cz

V ÚP této obce je část s názvem Požadavky ochrany obyvatelstva, která se věnuje přímo požadavkům civilní ochrany. V obci je vyhlášeno záplavové území a aktivní zóna pro Podolský potok, ale není ohrožena průchodem průlomové vlny, způsobené zvláštní povodní. Podle Havarijního plánu Pardubického kraje zde nejsou stanoveny zóny havarijního plánování. Obec nedisponuje stálými úkryty, ale pro krátkodobé ukrytí je možné využít prostory v objektu obecního úřadu. Ukrytí obyvatelstva při MU je řešeno v plánu ukrytí obce. V ÚP je uvedeno, že obec nebude organizovat výdej prostředků individuální ochrany. Zároveň v současné době se výdej prostředků individuální ochrany při stavu ohrožení státu a válečném stavu plánuje pro vybrané kategorie osob. V případě potřeby evakuace je možnost využít stavby pro pobyt evakuovaných osob a osob bez přístřeší. Pro takové potřeby lze využít rozsáhlejší návrhové lokality, kde by byly přípustné objekty víceúčelového charakteru. Tento ÚP takovéto lokality nezahrnuje. Pro shromáždění obyvatel je určen prostor u pomníku padlým. V obci není žádný provozovatel nebezpečných látek. Pro potřeby záchranných, likvidačních a obnovovacích prací lze pro zasahující techniku a laboratoře využít rozsáhlejší nezastavěnou proluku v severní části obce. Zabezpečení požární vody je řešeno vodou z Podolského potoka. Pro nouzové zásobování obyvatelstva vodou jsou využity cisterny nebo se použije voda balená. Agregáty na výrobu el. energie budou umístěny u Obecního úřadu.

V následující tabulce (Tabulka 12) je uvedeno, zda vybraný ÚP splňuje požadavky civilní ochrany, které jsou stanoveny vyhláškou Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Podrobnější zhodnocení je uvedeno v následující kapitole.

Tabulka 12: Splnění požadavků v ÚP Barchov

Obec	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Barchov	✓	✓	T	T	T	T	T	✓	T

Zdroj: vlastní zpracování

5 VYHODNOCENÍ

Jak již je zmíněno výše (kapitola 3 Bezpečnostní aspekty územního plánování) vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva stanovuje požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování. V následující tabulce (Tabulka 13) jsou přehledně shrnuty konkrétní ÚP vybraných obcí a jejich plnění požadavků plynoucích z vyhlášky. Požadavky musí být obsažené jak v textové, tak i v grafické části. Při splnění je v tabulce použit znak „√“. Pokud je splněn pouze v jednom případě tak je uvedena ta část, která je splněna (T - textová část; G - grafická část). Při nesplnění je použit znak „×“. Pro lepší přehlednost jsou v tabulce požadavky uvedeny pod čísly, které odpovídají následujícímu výčtu.

Návrh ploch pro požadované potřeby:

1. ochrany území před průchodem průlomové vlny, která vznikne zvláštní povodní,
2. zón havarijního plánování,
3. ukrytí obyvatelstva v důsledku MU,
4. evakuace obyvatelstva a jeho ubytování,
5. skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci,
6. vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce,
7. záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události,
8. ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území,
9. nouzového zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií.

Tabulka 13: Ochrana obyvatelstva v územních plánech vybraných obcí

Obce	Požadavky								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Pardubice	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Sezemice	×	×	×	×	×	×	×	×	×
Lázně Bohdaneč	×	✓	×	T	×	×	T	×	×
Opatovice nad Labem	T	✓	T	T	✓	T	T	T	T
Staré Hradiště	×	✓	T	T	T	×	×	✓	T
Srch	✓	✓	T	T	×	×	T	×	T
Živanice	×	✓	T	T	✓	T	×	T	T
Rokytno	✓	✓	T	×	×	×	T	×	T
Ráby	×	✓	T	T	×	×	×	✓	×
Barchov	✓	✓	T	T	T	T	T	✓	T

Zdroj: vlastní zpracování

Jednotlivé blíže zkoumané ÚP měly odlišnou strukturu, která však může být ovlivněna datem jeho zpracování. Důležité je zmínit, že velikost obce (bráno dle počtu obyvatel) nemá vliv na podobu dokumentu (např. na propracovanost nebo jeho délku). Dostupný ÚP města Pardubice a ÚP města Sezemice nesplňují žádný z uvedených požadavků, proto již dále do hodnocení nebudou zahrnuty.

Prvním požadavkem je Ochrana území před průchodem průlomové vlny, která vznikne zvláštní povodní. Jak již je v práci zmíněno, zvláštní povodeň je způsobena činností člověka. Jde o poruchu vodního díla, která může vést k jeho havárii nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle. Tento specifický jev je tedy ovlivněn existencí vodního díla v blízkosti daného území. Lázně Bohdaneč mají v jejich územním plánu uvedeno, že se zde nenachází záplavové území. Opatovice nad Labem přímo zmiňují průchod průlomové vlny, ale v grafické části není znázorněna. Staré Hradiště pouze uvádí záplavové území a aktivní zónu. A stejně tomu je tak v obci Živanice a Ráby. Na území obce Srch se nepředpokládá průchod průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní. Stejnou informaci obsahují i ÚP obcí Rokytno a Barchov. Požadavek je tedy splněn ve třech územních plánech (v obci Srch, Rokytno a Barchov), protože se zde nepředpokládá průlomová vlna, a tak není v grafické části znázorněna. Ostatní obce (kromě Opatovic nad Labem) se pravděpodobně také nenacházejí na území, kde se předpokládá průchod průlomové vlny způsobené zvláštní povodní, ale o této skutečnosti se vůbec nezmiňují.

Požadavek Zóny havarijního plánování byl jako jediný splněn u všech obcí. Tento úsek konkrétně popisoval jednotlivé zóny havarijního plánování, které byly navíc znázorněny v grafické části. Výjimkou byl ÚP města Lázně Bohdaneč, který v textové části pouze odkazoval na zóny

havarijního plánování, které jsou znázorněné v grafické části. Nejčastěji se jednalo o zóny havarijního plánování dálnic, silnic, železnic a vysokotlakých plynovodů. Patří sem také zóny havarijního plánování areálů Semtín a Elektrárny Opatovice. ÚP obce Barchov informuje o tom, že se na území nenacházejí žádné zóny havarijního plánování, proto je také u této obce požadavek považován za splněný.

Dalším požadavkem je Ukrytí obyvatelstva v důsledku MU. Pouze Lázně Bohdaneč ukrytí obyvatelstva ve svém ÚP nezmiňují. Obec Srch tento požadavek řeší jednou větou, která říká, že v obci nejsou realizovány stálé tlakově odolné úkryty. Podobně v obci Ráby se nenachází stálé úkryty. Avšak ÚP uvádí, že ukrytí obyvatelstva je zabezpečeno na základě zpracovaného plánu ukrytí obce. Stejně tomu tak je v obci Barchov. Tento ÚP navíc uvádí možnost pro krátkodobé ukrytí obyvatel v obci. Taktéž v obcích Živanice a Staré Hradiště nejsou zřízeny žádné stálé úkryty. Navíc ale uvádí možnosti využití improvizovaných úkrytů. Opatovice nad Labem a Rokytno nemají vybudován stálý tlakově odolný kryt, ale uvádí možnosti využití přirozených ochranných vlastností staveb a možnosti budování improvizovaných úkrytů. V požadavku není blíže specifikováno, zda se jedná o stálé nebo improvizované úkryty, proto je vyhodnoceno, že žádný z ÚP nesplňuje požadavek v grafické části. Z žádného vybraného ÚP nelze dle legendy identifikovat takovéto objekty.

Požadavek Evakuace obyvatelstva a jeho ubytování byl zahrnut ve všech textových částech vybraných ÚP (vyjma Rokytna). V Lázních Bohdaneč jsou daná konkrétní místa určená k evakuaci i budovy určené k dočasnému ubytování v krizových situacích. Stejně tomu tak je v obci Opatovice nad Labem, Staré Hradiště, Srch, Živanice, Ráby a Barchov. V ÚP obce Živanice je navíc uvedeno, že v případě potřeby evakuace bude na Obecním úřadu zřízena pracovní skupina. Ta bude spolupracovat s krizovým štábem ORP Pardubice. Nejčastěji je k dočasnému ubytování evakuovaného obyvatelstva využívána budova školy nebo školky. ÚP obce Staré Hradiště i přes uvedenou možnost nouzového ubytování obyvatelstva počítá se samoubytováním u příbuzných a známých. Rokytno uvádí pouze místa pro shromažďování obyvatel, proto tento požadavek není považován za splněný.

Hůře dopadl požadavek Skladování materiálu civilní ochrany a humanitární pomoci. Obce Ráby a Barchov pouze uvádí, že nebudou organizovat výdej prostředků individuální ochrany. Ačkoliv v obcích Opatovice nad Labem a Staré Hradiště není sklad civilní ochrany ani humanitární základna v ÚP tuto skutečnost uvádí. Také označují budovu obecního úřadu za možný výdejní sklad. Taktéž v Živanicích se nenachází žádný sklad civilní ochrany a humanitární po-

moci, ale pro nouzové umístění materiálu lze použít sokolovnu. V obcích Opatovice nad Labem, Staré Hradiště a Živanice je tedy požadavek považován za splněný, i když v grafické části není co zahrnout.

Podobně dopadl následující požadavek Vyvezení a uskladnění nebezpečných látek mimo současně zastavěná území a zastavitelná území obce. Obec Ráby a Barchov ve svém ÚP uvádí, že v řešeném území není provozovatel nebezpečných látek. Právě možná proto se k tomuto požadavku dále nevyjadřují. Obec Opatovice nad Labem řeší tento požadavek tak, že pokud by byly ve vymezených rozvojových plochách takové záměry, které by využívaly nebezpečných látek, pak budou podmínky pro jejich uskladnění a manipulaci s nimi stanoveny v dalších fázích přípravy záměru. I v Živanicích a Starém Hradišti se nenacházejí žádné ohrožující objekty. V těchto ÚP je však přímo zmíněno, že se nebezpečné látky vyvezou mimo řešené území, protože se zde nenacházejí vhodné plochy pro tyto účely. Bohužel už není specifikováno kam přímo budou nebezpečné látky vyvezeny.

Dále je řešen požadavek Záchranných, likvidačních a obnovovacích prací pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace, vzniklých při mimořádné události. Lázně Bohdaneč a obec Srch mají v rámci tohoto požadavku stanovenou plochu pro zasahující techniku, laboratoře a případně i pro dekontaminaci. V ÚP Opatovic nad Labem a Rokytna jsou pro takovéto účely stanoveny plochy rozšířených uličních prostorů, parkovišť a manipulační plochy, případně i manipulační plochy ve výrobních areálech. Navíc zde jsou uvedeny konkrétní příklady takovýchto míst. Konkrétní místo také stanovuje obec Barchov. V obci Ráby jsou sice stanoveny plochy pro případ záchranných, likvidačních a obnovovacích prací, ale chybí zde dovětek pro odstranění nebo snížení škodlivých účinků kontaminace. V Živanicích a ve Starém Hradišti nemají stanovené plochy, ale uvádí, že se v případě vzniku MU na záchranných, likvidačních a obnovovacích pracích bude podílet Sbor dobrovolných hasičů Živanice a nejbližší stálý hasičský záchranný sbor příp. soukromé firmy disponující potřebnou technikou.

Požadavek Ochrany před vlivy nebezpečných látek skladovaných v území je splněn v obci Staré Hradiště, Ráby, Živanice a Barchov, jelikož se zde nenachází žádný ohrožující objekt nebo provozovatel nebezpečných látek. ÚP Opatovic nad Labem zmiňuje zdroj možného úniku nebezpečných látek, ale dále tento problém neřeší. Město Lázně Bohdaneč a obce Rokytno a Srch se k tomuto požadavku vůbec nevyjadřují.

Poslední požadavek je Nouzové zásobování obyvatelstva vodou a elektrickou energií. Ve vybraných ÚP je nouzové zásobování vodou zmíněno vždy a je řešeno prostřednictvím cisteren a balené pitné vody. V ÚP obcí Rokytno, Srch, Barchov a Opatovice nad Labem jsou vypsána konkrétní místa, kde budou umístěny cisterny s vodou a agregáty na výrobu elektrické energie.

Požadavek navíc zahrnuje nouzové zásobování elektrickou energií. Ve městě Lázně Bohdaneč a v obci Ráby chybí umístění mobilních náhradních zdrojů elektrické energie. Tento požadavek nebyl zahrnut v žádné grafické části ÚP.

Co se týče celkového zhodnocení, požadavky spíše splňovány nebyly. Nejčastějším problémem je, že nejsou zahrnuty do grafické části ÚP. Pouze dva z deseti vybraných, se ÚP obcí Opatovice nad Labem a Barchov věnovaly všem devíti požadavkům. Podobnou strukturu měly také ÚP obce Staré Hradiště, Srch, Živanice a Rokytno. Nicméně ty nezahrnovaly veškeré stanovené požadavky.

Jelikož požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování (vyplývající z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva) nebyly zcela respektovány, byla stanovená hypotéza vyvrácená. Hypotéza zněla: Územní plány vybraných obcí se věnují dostatečně ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech. Alespoň do té míry, že budou navrhovat řešení požadavků, které stanovuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. Doporučením může být změna struktury ÚP. Řešením je zahrnutí části věnující se konkrétně těmto devíti požadavkům. Tyto požadavky by měly být zmíněny i v případě, že se daný problém území netýká. Například požadavek č. 1 se zabývá ochranou území před průchodem průlomové vlny vzniklé zvláštní povodní. Požadavek je natolik specifický, že se přirozeně nebude týkat všech obcí. ÚP by však měl zahrnovat alespoň informaci o tom, že se na řešeném území nepředpokládá zvláštní povodeň, a proto dále není řešen průchod průlomové vlny.

ZÁVĚR

Pro společnost je důležitá bezpečnost, ale i bezpečné prostředí, ve kterém se nachází. Ačkoliv je dosažení absolutní bezpečnosti nemožné, je zapotřebí se snažit o přijatelnou míru bezpečnosti. Jde o snahu chránit se před hrozbami a riziky a být bez strachu o budoucnost. Ochrana obyvatelstva zahrnuje ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí proti mimořádným událostem vojenského i nevojenského charakteru. Jelikož nelze zcela zajistit bezpečné prostředí, je zapotřebí se zabývat ochranou obyvatelstva. Cílem této práce je vyhodnotit územně plánovací dokumentaci vybraných měst, zhodnotit v nich obsaženou problematiku ochrany obyvatelstva a navrhnout doporučení ke změnám v této dokumentaci

Zajištění ochrany života, zdraví, životního prostředí a majetku je jednou ze základních povinností státu. Předpokladem naplňování této povinnosti je schopnost rozvoje preventivních opatření proti mimořádným událostem a krizovým situacím. Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Mimořádné události vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. Jedná se o škodlivé působení sil a jevů, které může být vyvolané činností člověka nebo přírodními vlivy. Je zapotřebí se věnovat aktuálním hrozbám, jelikož se mohou v čase měnit a vyvíjet. Chráněné zájmy společnosti jsou také ohroženy spojováním jednotlivých hrozeb, které mohou mít násobně větší dopad. Mezi důležité dokumenty, které se věnují ochraně obyvatelstva patří Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 a na ní navazující Analýza hrozeb pro ČR a z ní vyplývajících rizik. V rámci této analýzy bylo identifikováno 72 typů nebezpečí, přičemž poměr antropogenních a naturogenních nebezpečí byl téměř vyrovnaný. V detailnější analýze převažuje antropogenní nebezpečí (61 %). Mezi významné hrozby v ČR spadají např. povodně, extrémní vítr, radiační havárie nebo třeba narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu.

Na vrcholové úrovni se ochranou obyvatelstva zabývá vláda ČR a na regionální úrovni ji zajišťuje samospráva. Zajištění bezpečnosti samozřejmě závisí na mnoha složkách, institucích, ale je i podstatné zapojení jednotlivých občanů pro zajištění osobní bezpečnosti. V ČR je ochrana obyvatelstva zajišťovaná na úrovni srovnatelné s vyspělými státy. Mezi základní opatření ochrany obyvatelstva, které slouží k zamezení nebo ke snížení působení mimořádné události, patří varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití, případně i individuální ochrana.

V rámci práce došlo k prostudování metodik v oblasti územního plánování, a to z hlediska zahrnutí ochrany obyvatelstva. Ve většině dokumentech však ochrana obyvatelstva nebyla řešena a pokud byla zahrnuta, nejednalo se o rozsáhlejší nebo detailnější úpravu.

K analýze jednotlivých územních plánů z hlediska ochrany obyvatelstva bylo vybráno ORP Pardubice. Prozkoumána byla tři města (Pardubice, Sezemice a Lázně Bohdaneč) a sedm menších obcí (Opatovice nad Labem, Staré Hradiště, Srch, Živanice, Rokytno, Ráby a Barchov. Důraz byl kladen na to, zda obsahují ochranu obyvatelstva a do jaké míry se jí věnují. K celkovému zhodnocení obcí byly využity požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování, které jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Nejhůře dopadlo město Pardubice a Sezemice. Tyto územní plány nesplňují žádný z uvedených požadavků. Zbylé územní plány se ochraně obyvatelstva věnovaly ve značné míře více, avšak požadavky spíše splňovány nebyly. Nejčastější problémem je, že požadavek není zahrnut do grafické části územního plánu. Pouze dva z deseti vybraných územních plánů, se věnovaly všem devíti požadavkům. Mezi tyto obce patří Opatovice nad Labem a Barchov. Podobnou strukturu měly také územní plány obce Staré Hradiště, Srch, Živanice a Rokytno. Nicméně ty nezahrnovaly veškeré stanovené požadavky. Nejlépe dopadlo splnění požadavku návrhu ploch pro zóny havarijního plánování. Ten byl ve vybraných územních plánech splněn osmkrát. Požadavky návrhu ploch pro ukrytí obyvatelstva v důsledku mimořádné události a pro evakuaci obyvatelstva a jeho ubytování byly splněny sedmkrát, ale ve všech případech se jednalo o splnění pouze v textové části územních plánů.

Protože požadavky na ochranu obyvatelstva v územním plánování (vyplývající z vyhlášky Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva) nebyly zcela respektovány, byla stanovená hypotéza vyvrácená. Hypotéza zněla: Územní plány vybraných obcí se věnují dostatečně ochraně obyvatelstva při mimořádných událostech. Alespoň do té míry, že budou navrhovat řešení požadavků, které stanovuje vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ADAMEC, V., a kol. *Ochrana před povodněmi a ochrana obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. SPBI Spektrum. Červená řada; ISBN 978-80-7385-118-7.
- [2] BAYEROVÁ, N. Plánování ekonomické. *Sociologická encyklopedie* [online]. [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Plánování_ekonomické
- [3] BÁRTOVÁ, H., RŮŽIČKA, M. *Územní plánování a doprava*. Praha: ABF - Arch, 2008. Stavební právo. ISBN 978-80-86905-48-8.
- [4] BINEK, J., a kol. *Rozvojový interaktivní audit*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-9-1.
- [5] BINEK, J., a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.
- [6] *Centrum pro bezpečný stát: Vzdělání* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.cpbs.cz>
- [7] COUCH, Ch. *Urban planning: An introduction*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2016. ISBN 978-1-137-42757-1.
- [8] ČAMROVÁ, L., JÍLKOVÁ, J. *Povodně v území: institucionální a ekonomické souvislosti*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. *Ekonomie (Eurolex Bohemia)*. ISBN 80-7379-000-9.
- [9] České učení technické v Praze: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Ústav územního rozvoje [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4633>
- [10] ČESKO. Vyhláška č. 500 ze dne 10. listopadu 2006 o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 163, s. 6911. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [11] ČESKO. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380 ze dne 9. srpna 2002 k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 133, s. 7730. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>

- [12] ČESKO. Zákon č. 183 ze dne 14. března 2006 o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 63, s. 2226. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [13] ČESKO. Zákon č. 254 ze dne 28. června 2001 o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 98, s. 5617. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [14] ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3461. Dostupné také z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/start.aspx>
- [15] DIMITRIOU, H. T., THOMPSON, R. 2007. *Strategic Planning for Regional Development in the UK. A review of principles and practices*. London: Routledge. ISBN 978-0415-34937-6.
- [16] EICHLER, J. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.
- [17] FIALA, M., VILÁŠEK, J. *Vybrané kapitoly z ochrany obyvatelstva*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1856-2.
- [18] FIALOVÁ, E. *Územní plánování: od územně plánovacích podkladů po územní rozhodování*. Praha: Informační centrum ČKAIT, s.r.o., 2016. ISBN 978-80-87438-83-1.
- [19] FOTR, J. a kol. *Tvorba strategie a strategické plánování: Teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3985-4.
- [20] Havarijní plánování. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani-havarijni-planovani.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
- [21] HORÁK, R., a kol. *Zásady ochrany společnosti*. Ostrava: Key Publishing, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7418-236-5.
- [22] JÁČ, I. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-038-6.

- [23] JARMIČ, L., ZÁHUMENSKÁ, V. *O územním plánování stručně a jasně, aneb kdy a jak se efektivně zapojit*. EPS, 2010.
- [24] JEŽEK, J. *Strategické plánování obcí a měst v České republice – quo vadis*. In: Urbanismus a územní rozvoj. 2017, roč. 20, č. 5, s. 31-37. ISSN 1212-0855.
- [25] KADEŘÁBKOVÁ, J., MATES, P., WOKOUN, R. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. ISBN 80-86473-80-5.
- [26] Kolektiv autorů: *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.
- [27] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013. ISBN 978-80-86466-50-7.
- [28] KRBOVÁ, J. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-587-1.
- [29] LOADER, I., WALKER, N. *Civilizing security*. New York: Cambridge University Press, 2007. ISBN 978-0521691598.
- [30] MAIER, K. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4198-7.
- [31] Město: Sezemice dnes. Město Sezemice [online]. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://sezemice.cz/mesto/o-meste/sezemice-dnes/>
- [32] Město: Současnost. Lázně Bohdaneč [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://lazne.bohdanec.cz/mesto/soucasnost/>
- [33] Mimořádné události: Terminologický slovník. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>
- [34] Ministerstvo pro místní rozvoj: Metodika sledovaných jevů pro územně analytické podklady. Ústav územního rozvoje [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4633>
- [35] Ministerstvo pro místní rozvoj: Občanské vybavení. Ústav územního rozvoje [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>

- [36] Ministerstvo pro místní rozvoj: Příklad k metodickému pokynu k obsahu územního plánu. *Ústav územního rozvoje* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4633>
- [37] Ministerstvo pro místní rozvoj: Zadání regulačního plánu z podnětu nenahrazujícího územní rozhodnutí. *Ústav územního rozvoje* [online]. [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4633>
- [38] Ministerstvo vnitra: Analýza hrozeb pro Českou republiku. *Databáze strategií* [online]. [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mv/strategie/aan-lyza-hrozeb-pro-ceskou-republiku-2015>
- [39] Obec: Současnost. Obec Barchov [online]. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://www.obecbarchov.cz/soucasnost>
- [40] Obec: Statistické údaje. Obec Rokytno [online]. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://www.rokytno.eu/statisticke-udaje>
- [41] Obec. Živanice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.zivanice.cz/obec-1/>
- [42] Ochrana obyvatelstva. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha, 2016 [cit. 2020-02-28]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>
- [43] O obci. Obec Srch [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://obecsrch.cz/o-obci/>
- [44] O obci: Současnost obce Ráby. Obec Ráby [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <http://www.raby-obec.cz/soucasnost-obce-raby/d-1134/p1=3067>
- [45] O obci. Staré Hradiště [online]. [cit. 2020-03-31]. Dostupné z: <https://www.stare-hradiste-obec.cz/o-obci/d-14962/p1=2443>
- [46] O Pardubicích: Geografie. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/o-pardubicich/informace-o-meste/geografie/>
- [47] PACINDA, Š., PIVOVARNÍK, J. *Kolektivní ochrana obyvatelstva*. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-67-9.

- [48] Politika územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015. ISBN 978-80-7538-006-7.
- [49] Publikační činnost a knihovna: Principy a pravidla územního plánování. Ústav územního rozvoje [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>
- [50] PŮČEK, M. Strategické versus územní plánování. In: Urbanismus a územní rozvoj. 2009, roč. 12, č. 1-2, s. 3-7. ISSN 1212-0855.
- [51] RICHTER, R. *Ochrana obyvatelstva a Dodatkový protokol I o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů*. Praha: Ministerstvo vnitra, generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-55-6.
- [52] ŘEHÁK, D., FOLWARCZNY L. *Východiska technického a organizačního zabezpečení ochrany obyvatelstva*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2012. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 9788073851170
- [53] ŘEHÁK, D., MARTÍNEK B., RŮŽIČKOVÁ P. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-169-9.
- [54] ŘEHÁK, D., PUPÍKOVÁ, J. *Ukrytí obyvatelstva v České republice*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-152-1.
- [55] SMETANA, M. *Humanitární pomoc při zvládnutí rozsáhlých mimořádných událostí*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
- [56] Správní obvod Pardubice: Administrativní mapa. Český statistický úřad [online]. [cit. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11272/45457130/ORP5309.png/ec86d439-e78e-40b6-97f1-46c3f36ec066?version=1.1&t=1468584316850>
- [57] SMETANA, M., KRATOCHVÍLOVÁ, D., KRATOCHVÍLOVÁ D. ml. *Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány*. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-2989-0.

- [58] Stanoviska a metodiky: Stanoviska a metodiky v oblasti územního rozvoje. Ústav územního rozvoje [online]. [cit. 2020-03-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4633>
- [59] SUCHÁČEK, J. (2005): Regionální vývoj v České republice po roce 1990: reformace či deformace? In: Ekonomická revue, roč. 8, č. 4, s. 37-51. ISSN 1212-3951.
- [60] ŠENOVSKÝ, P. *Bezpečnost občanů a rizika v území*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2015. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-172-9.
- [61] ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. ISBN 978-80-7395-019-4.
- [62] Úřad: Územní plánování. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/>
- [63] Územní plánování: Nový Územní plán města Pardubic. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemni-plan-mesta-pardubice/novy-uzemni-plan-mesta-pardubic/>
- [64] Územní plánování: Úplné znění Územního plánu města Pardubic po XVIIb-1. změně. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemni-plan-mesta-pardubice/uplne-zneni-uzemniho-planu-mesta-pardubice-po-xviib-1-zmene/>
- [65] Územní plánování: Územní plán Lázně Bohdaneč. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-obci/seznam-obci/lazne-bohdanec/up-lazne-bohdanec/>
- [66] Územní plánování: Územní plán Opatovice nad Labem. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-obci/seznam-obci/opatovice-nad-labem/up-opatovice-nad-labem/>
- [67] Územní plánování: Územní plán Ráby. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-obci/seznam-obci/raby/up-raby/>

- [68] Územní plánování: Územní plán Srch. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-obci/seznam-obci/srch/up-srch/>
- [69] Územní plánování: Územní plán Živanice. Pardubice [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.pardubice.eu/urad/radnice/uzemni-planovani/uzemne-planovaci-dokumentace-obci/seznam-obci/zivanice/up-zivanice/>
- [70] VALÁŠEK, J. a kol. *Bojové otravné látky, biologická agens a prostředky individuální ochrany*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2007. ISBN 978-80-86640-99-0.
- [71] WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
- [72] WOKOUN, R. a kol. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Praha: IFEC, 2001. Justis. ISBN 80-86412-08-3.
- [73] WOKOUN, R., MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-608-3.
- [74] Život v obci. Opatovice nad Labem [online]. [cit. 2020-03-17]. Dostupné z: <https://www.opatovicenadlabem.cz/zivot-v-obci>